

Br 25
oktobar 2017

BILTEN

Od Istanbula do Hjustona

Tor Fjaeran:

Šta će biti prioriteti?

Pedro Miras Salamanca:

Moramo da odgovorimo na nove potrebe društva

Pinar Oja Jilmaz:

Povratak kongresa u naftnu prestonicu Severne Amerike

Burcu Gunal:

Turska se fokusira na istraživanja u Mediteranu i Crnom moru

Goran Radosavljević:

Zapaženo učešće na „olimpijadi nafte i gasa”

SADRŽAJ

3 Poruka glavnog urednika

INTERVJU

4 Tor Fjaeran: Šta će biti prioriteti?

Tor Fjaeran: What will be the most important issues for the WPC? **6**

9 Pedro Miras Salamanca: Moramo da odgovorimo na nove potrebe društva

Pedro Miras Salamanca: We need to respond to the new needs society demands **11**

15 Dr. Pinar Oja Jilmaz: Povratak kongresa u naftnu prestonicu Severne Amerike

Dr. Pinar Oya Yilmaz: Return of the WPC congress in North American oil capital **16**

18 Burcu Gunal: Turska se fokusira na istraživanja u Mediteranu i Crnom moru

Burcu Gunal: Turkey is focusing on exploration projects in the Mediterranean
and Black Sea **21**

24 Goran Radosavljević: Zapaženo učešće na „olimpijadi nafte i gasa“

Bob Dudley: BP nagazio na gas (Preneto iz Upstream: WPC Daily News) **27**

30 Vagit Alekperov: Već smo se prilagodili barelu od 50 dolara (Preneto iz Upstream: WPC Daily News)

NAŠE ČLANICE

32 NIS: Proizvodnja u skladu sa najvišim evropskim standardima

SRBIJAGAS: U susret primarnom cilju, poboljšanju snabdevanja regiona prirodnim gasom **38**

43 LUKOIL SRBIJA: S Lukoilom se sezona isplati

Poruka glavnog urednika

Najveći svetski događaj u oblasti nafte i gasa 22 WPC – Svetski Kongres nafte (*Oilympic of Gas and Oil industry*) je iza nas.

U prelepom Istanbulu, neuobičajeno prijatnih temperatura za period jula, okupilo se preko 5000 delegata koji su imali prilike u da čuju više od 500 govornika u okviru 100 programskih formi (plenarnih panela, ministarskih I CEO sesija, tematskih foruma, Okruglih stolova), o svim temama koje spajaju energetiku, uz istovremenu razmenu mišljenja o sadašnjosti, budućnosti, a pre svega o sigurnosti snabdevanja i dostupnosti energije.

Poseban pečat Kongresu dala je predsednička sesija čiji je domaćin bio predsednik Turske R.T. Erdogan kojoj su prisustvovali pored delegata Kongresa tri predsednika država, tri premijera, preko 30 ministara i više od 80 CEO naftnih i gasnih kompanija sveta. Iz govora predsednika Srbije A. Vučića, sredstva informisanja prenela su kao najvažniju poruku da je energetika ne samo ekonomsko već i političko pitanje.

Među učesnicima je bio i američki državni sekretar Rex Tillerson (bivši CEO ExxonMobila od 2006-2016), kome je dodeljeno najviše priznanje Svetskog naftnog saveta **Dewhurst award** za "izuzetan doprinos industriji nafte i gasa".

Da spomenemo da ova nagrada nosi ime Tomas Dewhursta koji je kao direktor IP (Institute of Petroleum) organizovao prvi Svetski kongres nafte 1933. godine u Londonu.

I naš ministar rudarstva i energetike A. Antić prisustvovao je 22 Svetskom kongresu nafte.

Koje su osnove poruke 22 WPC Istanbula?

Osnovni moto Kongresa „Mostovi za našu energetska budućnost“ pokušao je da oboji rad Kongresa i da ukaže da dostupnost energiji je osnovni prioritet održivog razvoja u svetlu činjenice

da se do 2050 godine broj stanovnika na planeti Zemlji procenjuje na oko 10 milijardi.

Izazovi u naftnoj industriji rastu, jer je svetska populacija sve veća, a ekonomski razvoj je doveo veliki broj potrošača na tržište - izjavio je predsednik WPC-a Jožef Laslo Tot, otvarajući ovaj skup.

Ako je suditi prema onome što se čulo na 22 Svetskom kongresu nafte, osnovni koridori kojima će se kretati svetska naftna industrija u vremenu koje dolazi su:

smanjenje troškova proizvodnje nafte I gasa, povećane investicija u Upstreamu, održavanje dinamičke investicione aktivnosti u naftnoj i gasnoj industriji, investiranje u talente I nova tehnološka rešenja, intenzivnija saradnja između kompanija, veće korišćenje gasa u petrohemiji I proizvodnji električne struje ...

23. Svetski kongres nafte koji će se održati u Hjustonu 2020. godine, biće prilika da se proveri ispravnost poruka 22 WPC.

U ovom broju donosimo intervju sa novim predsednikom Svetskog naftnog saveta (Tor Fjaeran – Norveška), i novim predsednikom Programskog odbora 23. Svetskog kongresa nafte (Pedro Miras Salamanca- Španija) .

Ljubaznost **Upstream Online**, vodeće novinske kompanije u oblasti nafte i gasa, omogućila nam je da prenesemo iz zvaničnih dnevnih novina Kongresa (22 WPC Daily News) intervju sa BP CEO Bob Dudley i Lukoil CEO Vagit Alekperovim).

Generalni sekretar NNKS dr Radosavljević koji je izabran u 23.WPC Programski odbor, donosi svoje utiske sa održanog WPC Kongresa nafte.

Tu su i intervjui sa članovima WPC izvršnog Komiteta, bivšeg domaćina Kongresa (Burcu Gunal – Turska) i budućeg domaćina Kongresa (Dr Pinar Yilmaz- SAD).

INTERVIJU Tor Fjaeran, prvi čovek Svetskog naftnog saveta

Šta će biti prioriteti?

Biće više vodećih tema za mene u novom mandatu. Rad sa nacionalnim komitetima kako bi podržao i osnažio njihov rad, da osiguramo da naredne konferencije, kongresni i forumi odgovore na relevantna pitanja, da privučemo nove zemlje kao članice, da pojačamo rad u regionima gde smo slabo prisutni, da ostanemo važni za naše članove kao organizacija i da uključimo mlade profesionalce u definisanje budućnosti, kaže Tor Fjaeran, predsednik Svetskog naftnog saveta.

Vladimir Spasić

BILTEN NNKS-WPC: Da li je 22. Kongres u Istanbulu doneo neke značajne i revolucionarne poruke za naredne godine? Koje su to poruke?

TOR FJAERAN: Energetska tranzicija je bila ključna tema na više sesija. Često je opisivana kao revolucija - trenutak u kojem se sve menja. Zemlje i različiti sektori će napredovati različitim brzinama, pa u realnosti možemo reći da su to promene, koje će obuhvatiti više generacija. Uprkos velikom rastu obnovljivih izvora energije, fosilna goriva će nastaviti da čine veliki udeo energetske miksa.

Mnoge organizacije procenjuju da će više od 70 odsto potreba za energijom do 2050. godine biti zadovoljeno iz uglja, nafte i gasa. Međutim, u energetske miksu će biti sve više obnovljivih izvora energije.

Biće nam potrebni svi izvori energije da zadovoljimo rastuće potrebe i da nastavimo da podržavamo ekonomski razvoj, ali i da uporedo ublažimo uticaj klimatskih promena - još jedna ključna stvar o kojoj je razgovarano na kongresu. Mnogi su kao kritično označili razvijanje tehnologija i inovacija u kombinaciji sa čistim i predvidivim politikama, kao i kako da nisko-ugljenični izvori energije budu kompetitivnim.

BILTEN NNKS-WPC: Koji su mostovi za energetske budućnost?

TOR FJAERAN: Tokom narednih 25 godina svetska ekonomija će se duplirati, a milijarde ljudi će se izvući iz siromaštva uz rast životnog standarda, što će doneti još dve milijarde kupaca energije. Kako će naftna i gasna industrija nastaviti da obezbeđuje sigurno, pristupačno, pouzdano i održivo snabdevanje energijom rastuće svetske populacije uz ublažavanje klimatskih promena? Za početak, biće neophodna otvorena i konkurentna tržišta. Drugo, mislimo da će gas biti ključan nisko-ugljenični izvor energije. Ima ga u dovoljnim količinama i lako je dostupan.

Treće, moramo da koristimo moć tehnologije i inovacija kako bi korišćenje nafte i gasa bilo čistije i da smanjimo štetne emisije. I na kraju, politika. U nekim delovima sveta donosioci odluka se trude bude što više nisko-ugljenične energije. A, u drugim tehnologija i ekonomija obima smanjuju troškove ovakve energije.

U oba slučaja, moramo naš biznis da učinimo spremnim za svet sa malo ugljenika.

BILTEN NNKS-WPC: Kako Svetski naftni savet može da doprinese većoj saradnji između naftnih i gasnih kompanija?

TOR FJAERAN: Svetski naftni savet je bio posvećen promociji održivog upravljanja i upotrebe svetskih naftnih resursa na korist svih. Od 1993. godine naš mandat je bio da obezbedimo neutralnu platformu za razgovor najstručnijih ljudi u industriji i ključnih donosioca odluka kako bi pronašli najbolji put napred za sve u naftnom i gasnom sektoru.

WPC pruža svoj doprinos kroz “mesta za sastanak” od ekspertskih radionica do kongresa. Sve su to idealne arene i platforme za uspostavljanje i negovanje odnosa i kontakata, koji su osnova za saradnju ne samo između kompanija, već i između organizacija i naroda.

BILTEN NNKS-WPC: Šta će biti najvažnija pitanja kojima će se baviti WPC u Vašem mandatu?

TOR FJAERAN: Glavne stvari biće:

- Saradnja sa nacionalnim komitetima kako bi ih podržali i osnažili njihov rad. Oni su kičma Svetskog naftnog saveta.
- Da osiguramo da dolazeći Leadership Conference, Youth Congress, Petrochemical & Refining Forum i Kongres u Hjustonu pravovremeno pokrenu relevantne teme koje su atraktivne za govornike i delegate.
- Da privučemo nove i zadržimo postojeće članove, kao i da se angažujemo u regionima gde smo slabo prisutni.
- Da ostanemo, i to je najvažnije, bitni kao organizacija za članove.
- Da uključimo mlade profesionalce u definisanje budućnosti.

BILTEN NNKS-WPC: Da li mislite da tradicionalni format u kome se održava kongres WPC treba da ostane isti ili mora da se promeni?

TOR FJAERAN: Format kongresa je uvek bio i biće dinamičan. Prvi posao Programskog komiteta je da izvuče pouke iz iskustva iz Istanbula i prethodnih kongresa, i da ih uklopi sa onim što su prioriteti

industrije u 2020. Sve to bi moglo da ima uticaj na format, ali prerano je da se o tome donese zaključak.

BILTEN NNKS-WPC: Šta bi trebalo da budu najvažnije teme za 23. kongres u Hjustonu?

TOR FJAERAN: Veliki broj lidera iz industrije i stručnjaci doći će u Hjuston 2010. da čuju stavove ključnih donosioca odluka o budućem razvoju ovog sektora.

Očekujem da će ključne teme biti geopolitička situacija, klimatske promene, otpornost na troškove, energetska miks, odnos proizvođača i kupaca, ljudi, tehnologija i inovacije, kao i reputacija industrije i uloga u društvu. Moći ćemo da vidimo i kako lideri u industriji i vladama shvataju vođstvo, obaveze i dugoročnu perspektivu kako bi obezbedili budućnost energetike.

Biografija

Tor Fjaeran radi za kompaniju Statoil kao Rukovodilac za investicije. Takođe je i predsednik Svetskog naftnog saveta. Prethodno je radio na različitim tehničkim i rukovodećim pozicijama u kompaniji Statoil u koju je došao 1980.

Pre povratka u sedište korporacije u Stavanger u 2013. godini, bio je potpredsednik za Bliski Istok i Aziju, viši potpredsednik za istraživanje i razvoj Norveške, viši potpredsednik korporacije za životnu sredinu i klimu i predsednik direktor za kompaniju Statoil u Indoneziji. Dugi niz godina je bio angažovan za pitanja nafte i gasa u Norveškoj i na međunarodnom nivou, za pitanja politike Arktika, i bio je član „Stručnog odbora za politiku Arktika” koju je ustanovio norveški ministar spoljnih poslova. On je takođe nekoliko godina predsedavao Odborima za politiku industrije, istraživanje i životnu sredinu u Udruženje norveške nafte i gasa, bio je član Izvršnog odbora IPIECA (Međunarodno udruženje naftne industrije za očuvanje životne sredine) i bio je predsednik Poslovnog saveta Norveška-Indonezija.

Tor Fjaeran je magistar geologije sa Univerziteta u Bergenu, Norveška, gde je diplomirao 1980. godine.

INTERVIEW

Tor Fjaeran, President of the World Petroleum Council

What will be the most important issues for the WPC?

There will be few main issues for me in my mandate. Work with National Committees to support and add value to their work, to ensure that the upcoming Conferences, congresses, and forums address relevant issues, to attract new member countries, to work specially with regions of the world where we have a weak presence, to ensure that we are relevant to our members as an organization and to involve the young professional in defining the future, Tor Fjaeran, President of the World Petroleum Council said.

By Vladimir Spasic

NNKS-WPC BULLETIN: Did 22nd WPC Congress in Istanbul send some significant, revolutionary messages for the coming years? What are these messages?

TOR FJAERAN: Energy transition was a key topic discussed in several sessions. It is often portrayed in terms that compare it to a revolution – a moment in time when everything changes. Countries and different sectors will advance at different speeds and we are in reality talking about changes that will take place over generations.

Despite the massive growth of renewables, fossil fuels will continue to be a major part of the energy mix. Most organizations estimate that over 70% of the world's energy needs by 2050 will be provided by coal, oil and natural gas. However, the energy mix is expected to gradually shift towards more renewables. We will need all energy sources in order to satisfy this rising demand and continue to support economic development while at the same time mitigating the impact of climate change – another key issue discussed at the congress. Driving technology and innovation in combination with clear, predictable energy policies and making lower carbon energy sources competitive were by many seen as critical.

NNKS-WPC BULLETIN: What are the bridges of our energy future?

TOR FJAERAN: Over the next quarter of century, we are going to see a world economy that will double in size and billions of people moving out of poverty as living standards rise resulting in another 2 billion energy consumers.

How will the oil and gas industry be able to continue to provide the safe, affordable, reliable, and sustainable energy required by the world's growing population while mitigating its climate impacts? Firstly, it will require open and competitive markets. Secondly, we think that natural gas will provide a vital lower carbon energy source. It is abundant and affordable.

Thirdly, we must leverage the power of innovation and technology to make the use of oil and gas clean and minimize emissions. The final factor is policy. In some places policy-makers are acting to advance lower carbon energy. In others, technology and economies of scale are acting to bring down the cost of lower carbon energy.

Either way, we need to respond by making our businesses fit for a low carbon world.

NNKS-WPC BULLETIN: How can the WPC contribute to greater cooperation between oil and gas companies?

TOR FJAERAN: The World Petroleum Council has been dedicated to promoting the sustainable management and use of the world's petroleum resources for the benefit for all. Since 1933 our mandate has been to provide a neutral platform to bring together the best minds in the industry with key decision makers to discuss the best way forward for all involved in oil and gas.

WPC is contributing through our "meeting places" from Expert Workshops to the Congress. They are all ideal arenas and platforms for establishing and nurturing relations and contacts which are the basis for cooperation not only between companies, but also between organisations and nations.

NNKS-WPC BULLETIN: What will be the most important issues for the WPC in Your mandate?

TOR FJAERAN: The main issues for me going forward will be:

- Work with National Committees to support and add value to their work. The NC's are the backbone of WPC.
- Ensure that the upcoming Leadership Conference, Youth Congress, Petrochemical & Refining Forum and the Houston Congress address timely and relevant issues that are attractive to speakers and delegates.
- Attract new and retain member countries. Work specially with regions of the world where we have a weak presence.
- Most important to ensure that we are relevant to our members as an organization.
- Involve the young professional in defining the future.

NNKS-WPC BULLETIN: Do you think that the traditional format in which WPC Congress takes place should remain the same or it should be changed?

TOR FJAERAN: The format of the Congress has always been and will continue to be dynamic. The first job of the Committee of Programmes (CPC) is to learn from experiences gained from Istanbul and other previous congresses and combine this with what we see as the main issues from the industry in 2020. This might have an impact on the format, but

that is premature to conclude now.

NNKS-WPC BULLETIN: What should be the most important topics for 23rd WPC Congress in Houston?

TOR FJAERAN: A large number of industry leaders and experts will be gathered there in Houston in 2020 to hear key decision-makers views of the future developments in our industry.

I expect that the geopolitical context, climate change, cost resilience, energy mix developments, producer – consumer issues, people, technology & innovation and the, industry's reputation and role in society to all be relevant key and challenging issues. We will also be able to see how governments and industry leaders take leadership, commitment and a long-term perspective in securing the future of energy.

Biography

Tor Fjaeran is working for Statoil as Manager for the Investment Arena. He is also serving as President of the World Petroleum Council. He has previously served in different technical and managerial position in Statoil which he joined in 1980. Before returning to corporate headquarters in Stavanger 2013 he held several senior positions as VP for Middle East & Asia, SVP for Exploration & Development Norway, SVP Corporate for Environment and Climate and President Director for Statoil Indonesia. He has over many years been engaged in oil & gas policy issues in Norway and internationally, in Arctic policy issues and was a member of the "Expert Committee for Arctic Policy" established by the Norwegian Minister of Foreign Affairs. He has also for several years chaired Industry Policy, Exploration and Environment Committees in the Norwegian Oil and Gas Association, been a member of the Executive Committee of IPIECA (International Petroleum Industry Environmental Conservation Association) and been President of the Norway Indonesia Business Council. Tor Fjaeran holds a Master Degree in Geology from the University of Bergen, Norway, from where he graduated in 1980. He is married and lives with his family in Stavanger, Norway.

INTERVJU Pedro Miras Salamanca, član Izvršnog odbora Svetskog naftnog saveta

Moramo da odgovorimo na nove potrebe društva

Najvažnije pitanje je da se prilagodimo promenama koje se dešavaju u svetu. Način na koji nove generacije vide i rade stvari nemaju nikakve veze sa načinom na koji su se radile. Moramo da usvojimo to ponašanje i da odgovorimo na nove zahteve koje postavlja društvo, kaže Pedro Miras Salamanca, član Izvršnog odbora Svetskog naftnog saveta (World petroleum council - WPC).

Vladimir Spasić

BILTEN NNKS-WPC: Da li je 22. Kongres u Istanbulu poslao neke značajne, revolucionarne poruke za godine koje dolaze? Koje su to poruke?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Bilo je mnogo značajnih poruka za naredne godine s obzirom da je Svetski naftni kongres najveći skup u sektoru nafte i gasa koji se održava svake tri godine. Težak deo je odabrati ono što je najvažnije. Međutim, rekao bih da je tokom četvorodnevni prezentacija bilo nekih poruka koje su se ponavljale:

- Napravljena je nova linija u energetici, naftna tržišta su u tranziciji, a novi akteri menjaju industriju, onakvu kakvu smo je poznavali prethodnih godina.

- Ideja o "peak oil" nije više aktuelna, ali "pak demand" je nešto što bi trebalo razmotriti. Danas se troši najviše nafte nego ikada, a procene govore da je moguć dalji rast.

- Da bismo obezbedili energiju društvu, moramo da osiguramo neophodna ulaganja i njihov adekvatan povratak investitorima.

- Ono što je jedino sigurno kada razmišljamo o budućnosti energetike je izazov. Prilagođavanje i prevazilaženje ovog izazova je jedina stvar koju industrija može da uradi.

- Industrija ima veliku odgovornost kada je reč o borbi protiv klimatskih promena i snabdevanju energijom u svetu. Svi smo posvećeni tome.

BILTEN NNKS-WPC: Koji su mostovi naše energetske budućnosti?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Mnogi fundamenti su bili naglašeni tokom Kongresa kao mostovi za našu energetska budućnost. Neki od njih su bezbednost, operativna izvrsnost, dijalog, tehnologija ili liderstvo. Na kraju, ovi principi se sumiraju u jedan: ljudi. Ljudi su oni koji čine da nešto bude urađeno, i najveća su imovina industrije. Ljudi naše industrije su omogućili prosperitet društva poslednjih decenija. Sektor nafte i gasa takođe se posebno trudi kada je reč o uvođenju raznolikosti i ravnopravnosti polova u našu industriju. Iako je dugo putovanja ispred nas, mislim da smo na pravom putu.

BILTEN NNKS-WPC: Kako WPC može doprineti većoj saradnji između naftnih i gasnih kompanija?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Svetski naftni savet je najveća platforma za naftu i gas i forum za dijalog i razmenu ideja u svetu. Sve zainteresovane strane se sastaju, raspravljaju i pronalaze rešenja kako bi promovisali održivo upravljanje i korišćenje svetskih naftnih resursa u korist svih. Mislim da je ovo najbolji način da se doprinese saradnji, ne samo sa

kompanijama iz naše industrije, već i sa drugim sektorima. WPC ovo radi više od 85 godina, što je nešto čime ne mogu da se pohvale mnoge institucije.

BILTEN NNKS-WPC: Koja će biti najvažnija pitanja za WPC u vašem mandatu?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Kao član Izvršnog odbora, mislim da je najvažnije pitanje za nas u ovom novom ciklusu, verovatno, da se prilagodimo promenama koje se odvijaju u svetu. Kao predsedavajući Programskog komiteta, prioritet je prilagođavanje programa novim stvarima koje se odvijaju, uzimajući u obzir potrebe industrije i, pre svega, činjenici da je prosperitet čovečanstva uslov svih uslova. Način na koji nove generacije vide i rade stvari nema nikakve veze sa načinom na koji su se radile. Moramo da integrišemo to ponašanje i odgovorimo na nove potrebe koje postavlja društvo.

BILTEN NNKS-WPC: Da li mislite da tradicionalni format u kome se održava kongres WPC treba da ostane isti ili mora da se promeni?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Mislim da je Kongres u Istanbulu bio veoma različit u odnosu na prošle kongrese u Moskvi, Kataru, Madridu ili Južnoj Africi. Svaki Kongres je drugačiji. U svakom novom ciklusu, rezultati poslednjeg kongresa se procenjuju i razmatraju, isto ćemo uraditi i za kongres u Hjustonu. Siguran sam da će u Americi 2020. godine doći do veoma uzbudljivih promena i velikih prijatnih iznenađenja.

BILTEN NNKS-WPC: Šta bi trebalo da budu najvažnije teme za 23. kongres u Hjustonu?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: U decembru će se Programski komitet za naredni Kongres sastati i raspravljati o temama koje će biti diskutovane na 23. kongresu. Mislim da će biti mnogo tema koje treba razmotriti, jer je energija globalna industrija. Siguran sam da će neke od njih biti tehnologija, geopolitika, tržišta, energetske prognoze i, kao što je već pomenuto, društvo.

Biografija

Ima 28 godina iskustva u sektoru nafta i gasa u okviru privatnog i javnog sektora, posebno u REPSOL-u (international, refining, strategic planning), nacionalnoj Komisiji za energetiku (nafta i biogoriva), Međunarodnoj energetske agenciji (delegat), Stalne grupe o vanrednim situacijama (SEQ) u Međunarodnoj energetske agenciji (predsedavajući) i Korporacija za španske strateške naftne rezerve (Odbor direktora).

Trenutno je predsedavajući Korporacije za španske strateške naftne rezerve (CORES), Stalne grupe o vanrednim situacijama (SEQ) u Međunarodnoj energetske agenciji (IEA), Španskog komiteta Svetskog naftnog saveta, Programskog komiteta Svetskog naftnog saveta, zatim zamenik predsednika Izvršnog odbora Svetskog naftnog saveta zadužen za program, član Upravnog odbora i Odbora direktora Enerkluba (Club Español de la Energía). Bio je Advocacy Business Director u Repsolu u Španiji i član Odbora direktora Španske naftne industrije (AOP), direktor za biogoriva i naftu u Nacionalnoj energetske komisiji (CNE) i Španskom certifikacionom telu za biogoriva i član Odbora direktora Korporacije za španske naftne rezerve (CORES).

Ima tri diplome, Bachelor in Industrial Engineering, Master of Business Administration and Master of International Business Administration.

Profesor je ekonomije i regulacije energetskih kompanija u Club Español de la Energía, CIRCE Foundation i International Menendez Pelayo University. Ima ogromno iskustvo kao moderator i predavač na raznim međunarodnim forumima, od kojih su najvažniji oni koje su organizovali Evropska komisija (programni saradnje), Međunarodna energetska agencija (radionice i okrugli stolovi), Sekretarijat za energiju SAD (konferencija o naftnim rezervama), ARIAE, ACOMES, i druge prvoklasne svetske institucije.

Sarađuje sa više publikacija iz oblasti energetike i učestvuje kao savetnik na međunarodnim sastancima i simulacijama vanrednih situacija koje organizuje Međunarodna energetska agencija (IEA).

INTERVIEW

Pedro Miras Salamanca, member of the WPC Executive

We need to respond to the new needs society demands

The most important issue is probably to adapt ourselves to the changes that are taking place in the world. The way new generations see and do things has nothing to do with the way they used to be done. We need to integrate these behaviors and respond to the new needs society demands, says Pedro Miras Salamanca, member of the WPC Executive Committee.

By Vladimir Spasić

NNKS-WPC BULLETIN: Did 22nd WPC Congress in Istanbul send some significant, revolutionary messages for the coming years? What are these messages?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: There were many significant messages sent for the coming years since the World Petroleum Congress is the biggest Oil and Gas gathering, held every three year. The arduous part is maybe to select the most important ones. However, I would say that there were some recurrent messages throughout the four-day presentations:

- A new line in energy is being drawn, where oil markets are in a transition and new actors are changing the industry as we know it.
- Peak oil is not in the agendas any more, but peak demand is something to consider. Nowadays, more oil is consumed than ever, and the outlook points out it may grow.
- In order to provide energy to society, we have to ensure the necessary investments and their adequate return to investors.
- The only certainty in the future of energy is the existence of a challenge. Adaptation and overcoming this challenge is the only thing the industry can do.
- The industry has a big responsibility when it comes to fighting against Climate Change and providing energy to the world. We are all committed to do so.

NNKS-WPC BULLETIN: What are the bridges of our energy future?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Many fundamentals were pointed out during the Congress as bridges to our energy future. Safety, operational excellence, dialogue, technology or leadership are some of them. At the end of the day, these principles sum up in one: people. It is actually the people that make everything possible, and the industry's biggest asset. It is the people of our industry that has made possible society prosperity for the last decades. The oil and gas sector is also making a special effort when it comes to introducing diversity and gender balance in our industry. Even though there is a long way ahead of us, I think we are on the right track.

NNKS-WPC BULLETIN: How can the WPC contribute to greater cooperation between oil and gas companies?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: The WPC is the biggest Oil and Gas platform and forum for dialogue and exchange of ideas in the world. All stakeholders get together, debate and find solutions in order to promote sustainable management and use of the world's petroleum resources for the benefit of all. I think that this is the best way to contribute to cooperation not only with companies from our industry, but from other sectors as well. The WPC has been doing this for over 85 years, which is not something many institutions can say.

NNKS-WPC BULLETIN: What will be the most important issues for the WPC in Your mandate?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: As a member of the Executive Committee, I think the most important issue for us in this new cycle is probably to adapt ourselves to the changes that are taking place in the world. As chair of the the Committee of Programmes (CPC), adapting the program to the new realities taking place having in consideration the industry's needs and, above all, that humanity prosperity is a must for all of us. The way new generations see and do things has nothing to do with the way they used to be done. We need to integrate these behaviors and respond to the new needs society demands.

NNKS-WPC BULLETIN: Do you think that the traditional format in which WPC Congress takes place should remain the same or it should be changed?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: I think that the way the Congress in Istanbul developed was very different with past Congresses such as Moscow, Qatar, Madrid or South Africa. Each Congress is different. In every new cycle, structures and outcomes from the last Congress are looked upon and reviewed and we will do the same for the Houston Congress. I am sure that there will be very exciting changes and big pleasant surprises in the US in 2020.

NNKS-WPC BULLETIN: What should be the most important topics for 23rd WPC Congress in Houston?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: In December, the Programme Committee for the next Congress will meet and look for a theme and new topics to be discussed in the 23rd WPC. I think that there will be many topics to be considered, because Energy is a global industry. I am sure that technology, geopolitics, markets, energy outlooks and, as mentioned before, society, will be some of them.

Biography

28 years of experience in the hydrocarbons sector (oil and gas) performed within the private and public sector, specifically in REPSOL (international, refining, strategic planning), National Energy Commission (oil & biofuels), IEA (delegate), SEQ (Chairman) and CORES (Board of Directors).

Currently, Chairman of the Spanish Strategic Petroleum Reserves Corporation (CORES), Chairman of the Standing Group on Emergency Questions (SEQ) of the International Energy Agency, Chairman of the World Petroleum Council (WPC) Spanish Committee, Chairman of the Committee of Programmes (CPC) of the WPC, Vice President Programme of the Executive Committee of the WPC and also Member of the Steering Committee and the Board of Directors of Enerclub (Club Español de la Energía).

Formerly, Advocacy Business Director in the Repsol Group in Spain and Member of the Board of Directors of the Spanish Petroleum Industry Association (AOP), Petroleum and Biofuels Director of the National Energy Commission (CNE) and Spanish Certification Biofuel Entity and Member of the Board of Directors of the Spanish Stockholding Corporation (CORES).

Three degrees including a Bachelor in Industrial Engineering, Master of Business Administration and Master of International Business Administration. Professor specialized in economics and energy utilities regulation at the Club Español de la Energía, CIRCE Foundation and International Menendez Pelayo University, among others. Wide experience as moderator and lecturer in a multitude of international forums, standing out among them those organized by the European Commission (cooperation programmes), the International Energy Agency (workshops and round tables), the USA Department of Energy (Petrostocks conference), ARIAE, ACOMES, and other worldclass Institutions. Additionally, also collaborates with various publications in the field of energy and participates as a facilitator in international meetings and simulation of emergency exercises organized by the IEA.

INTERVJU

Dr. Pinar Oja Jilmaz, savetnik u "Ekson istraživanju" i gostujući član u Izvršnom komitetu WPC

Povratak kongresa u naftnu prestonicu Severne Amerike

Posle 1987. godine Hjuston će opet biti domaćin kongresa Svetskog naftnog saveta. Pinar Oja Jilmaz, savetnik u "Ekson istraživanju" i gostujući član u Izvršnom komitetu Svetskog naftnog saveta, opisala je šta će prestonica severnoameričke naftno-gasne industrije ponuditi gostima. Objasnila je i zašto će "Houston 2020" biti najveći kongres dosad, i rekla da se raduje saradnji sa Nacionalnim naftnim komitetom Srbije.

Vladimir Spasić

BILTEN NNKS-WPC: Posle nekoliko nesupešnih pokušaja, Hjuston je izabran za domaćina 23. kongresa Svetskog naftnog saveta. Čestitamo! Kako to komentarišete?

PINAR OJA JILMAZ: Nacionalni komitet Sjedinjenih Država je veoma srećan što je Hjuston izabran za sledeći kongres. "Hjuston 2020" će biti najveći kongres WPC dosad sa izvanrednim govornicima, obilascima, najvećom izložbom i više od 10.000 delegata, koji će moći da naprave nove poslovne kontakte. "Hjuston 2020. Global Legacy program" će

obezbediti profit koji će omogućiti Svetskom naftnom savetu da ustanovi legatate širom sveta posvećene budućnosti energije. Hjuston je najraznolikiji grad u SAD u kojem se govori 140 jezika i postoji 91 strani konzulat.

Grad je centar severnoameričke naftne i gasne industrije sa sedištima 3.700 kompanija iz sektora. Ima 1.022 firme, koje se bave vađenjem nafte i gasa, i 945 koje su pružaju usluge i podršku. U gradu je 23 odsto rafinerijskih kapaciteta SAD, 40 odsto petrohemijskih kapaciteta, a Grad Hjuston je i

najveći kupac energije vetra u SAD. Takođe, Hjuston je sedište 19 od 25 najvećih javno listiranih kompanija za istraživanje i eksploataciju, 15 od 20 najvećih kompanija koje su vlasnici međudržavnih naftovoda i 150 firmi za naftovode.

“Kongresni centar Džordž R. Braun” sa 92.903 kvadrata obezbediće prostor za najveću izložbu Svetskog naftnog saveta, a povezan je i sa 2.200 hotelskih soba preko zatvorenog mosta.

obilazaka, kao i prilike za poslovne kontakte, i saradnju između različitih industrija, na primer, sa medicinskom - Teksaški medicinski centar, kosmičkom/NASA, brodskom i logističkom/Hjustonska luka, ali i alternativnim energetske centrima.

Hjuston organizuje važne konferencije svake godine u “Kongresnom centru Džordž R. Braun”. Među njima su velika profesionalna okupljanja, koja okupe

Kongresni centar Džordž R. Braun

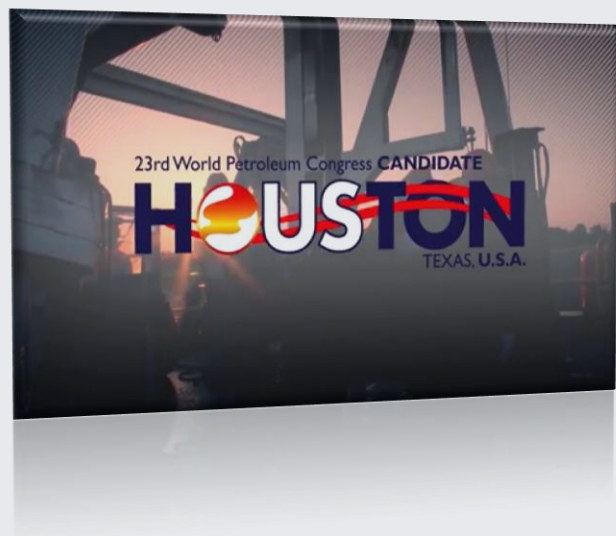
Neće biti potrebe da se negde ide ili gubi vreme u saobraćaju jer su hoteli, restorani, zabava i sale za sastanke u kongresnom centru, koji se može obići pešice. Ima 7.000 hotelskih soba u centru grada, i do mnogih se može doći pešice, a i restorani, sportske hale, pozorišta, muzeji, su veoma blizu.

Aerodromi će imati posebne carinske i pasoške šaltere za delegate kongresa. Takođe, imamo 74 direktna leta do Hjustona iz isto toliko stranih gradova, što će olakšati dolazak delegata iz sveta.

BILTEN NNKS-WPC: Hjustom ima iskustva u organizaciji WPC kongresa jer je 12. održan ovde 1987. godine. Šta će biti najvažnije u pripremi 23. kongresa?

PINAR OJA JILMAZ: Prvoklasni tehnički program će biti okosnica kongresa sa dodatnim programima za mlade i održivim svetskim selom. Biće tehničkih

od sedam do 12 hiljada učesnika, ali i godišnja konferencija ofšor tehnologije koja ume da privuče i 100.000 ljudi.

BILTEN NNKS-WPC: Kako vidite Vašu ulogu u pripremi 23. kongresa?

PINAR OJA JILMAZ: Ponosna sam što predstavljam "Hjuston 2020" u Izvršnom odboru WPC. Biću veza u Savetu WPC sa zemljama članicama. Bila sam u Izvršnom odboru prvo kao savetnik predsednika od 2011. do 2014, a onda kao potpredsednik zadužen za finansije od 2014. do 2017, pa veoma dobro poznajem zemlje članice i način rada WPC. Radujem se i saradnji sa Nacionalnim naftnim komitetom Srbije.

BILTEN NNKS-WPC: Uragan "Harvi" napravio je veliku štetu Hjustonu. Može li ovo da utiče na kvalitet 23. kongresa?

PINAR OJA JILMAZ: Neće biti nikakvih posledica uragana na 23. kongres u Hjustonu, centar grada oko kongresnog centra nije bio pogođen poplavama. Tačnije, kongresni centar je bio mesto za prihvatanje izbeglica na određeno vreme.

Uprkos katastrofičnim događajima duž američke obale, uragan "Harvi" je ujedinio ljude, ne samo u obnovi domova i susedstva, već i u neumornom radu da se život u regionu vrati u normalu. Osećaj cilja i zajedništva je bio očigledan i daje mi veliki optimizam za punu obnovu zajednica koje su pogođene olujom.

Biografija

Kontakt na poslu:

Savetnik Upstream External Projects, Planning Organization, u kompaniji "Ekson istraživanje". "Ekson mobil", Springwoods Village Parkway, Spring Texas 77389

Poslovna interesovanja i odgovornosti:

Geolog u kompaniji "Eksonu Mobil" 36 godina. Odgovorna za globalnu koordinaciju upstream geoscience external activities sa univerzitetima i istraživačkim centrima za poslovne regione "Eksona", upravlja platformama za razgovor profesionalnih udruženja i Eksona, i radi na poboljšanju mreže i odnosa sa partnerima, iz projekata koji su u toku ili će ubrzo početi.

Obrazovanje: Univerzitet Teksasa u Ostinu (PhD 1981), Brin Mar koledž (MA 1978), Hamilton koledž (BA 1976). Publikacije: Objavila je brojne radove o Tethyan regional geology and global studies; jedan od urednika knjige iz edicije AAPG Studies in Geology 55 "Oil and Gas of the Greater Caspian Area".

Nagrade:

- 2010 American Association of Petroleum Geologists (AAPG) Honorary Membership Award
- 2009 Distinguished Service from Association of Brazilian Petroleum Geologists
- 2008 President's 'Coin' for General Interest, ExxonMobil Exploration Company
- 2007 AAPG European Region Special Award Athens
- 2006 Hamilton College- Science Medal
- 2000 AAPG Distinguished Service Award
- 1998 Exxon Production Research Company, Outstanding Instructor Award
- 1997 La Sociedad Venezolana de Geologos Award, II Congreso Internacional y Exhibición AAPG/SVG Caracas
- 1993 Houston Geological Society President's Award 1992-1993

Član sledećih profesionalnih udruženja: American Association of Petroleum Geologists (AAPG), Society of Exploration Geophysicists (SEG), Geological Society of America (GSA), European Association of Geologists and Engineers (EAGE), Houston Geological Society (HGS), Society of Petroleum Engineers (SPE), Houston Geophysical Society (HGS), Geological Society London, i član brazilskih, turskih i nigerijskih geoloških udruženja. Aktivnosti u WPC

- 2014-2017 Potpredsednik zadužen za finansije
- 2011-2014 Specijalni savetnik u Izvršnom komitetu
- 1997-2011: Dugogodišnji volonter i osoba za kontakte Nacionalnog komiteta SAD od Kongresa u Pekingu 1997, obezbeđivala je široku mrežu veza u sektoru.

INTERVIEW

Dr. Pinar Oya Yilmaz, advisor in Exxon Exploration Company and Host Representative in Executive Committee of WPC

Return of the WPC congress in North American oil capital

After 1987 Houston will be again a host of the WPC Congress. Dr. Pinar Oya Yilmaz advisor in Exxon Exploration Company and Host Representative in Executive Committee of WPC told us what will center for North American oil and gas industry offer to guests. She explained us why "Houston 2020" is going to be the largest WPC to date, and said she looks forward to working with Serbian National Committee.

By Vladimir Spasic

NNKS-WPC BULLETIN: After several attempts, Houston was chosen to host the 23rd WPC Congress. Congratulations! What is Your comment?

PINAR OYA YILMAZ: United States National committee (USNC) is very happy to have Houston selected as the next congress. Houston 2020 is going to be the largest WPC to date with outstanding technical speakers and tours, largest exhibition, and over 10,000 delegates making more business connections. Houston 2020 Global Legacy program will provide 100% congress net profits to WPC to establish legacy projects around the globe committed to the future of energy.

Houston is the most diverse city in USA with 140-different languages spoken, and 91 foreign consulates.

Houston is the center for North American oil and gas industry with 3,700 oil and gas companies located in the city. There are 1,022 companies in oil & gas extraction, 945 in service and support. Houston has 23% of USA refining capacity, 40% of USA base petrochemical capacity, and is number one in USA wind power purchases. In addition, Houston is home to 19 of the top 25 USA publicly traded E&P firms, 15

of the largest 20 USA interstate pipeline companies and 150 pipeline transportation firms.

George R. Brown Convention Center with 92,903m² space will provide the largest WPC exhibition at 51,097m², and 2,200 hotel rooms are connected via skybridge. There will be no need to commute or waste time in traffic since hotels, dining, entertainment and meeting venues within walking distance of the convention center. There are 7000 hotel rooms downtown with many in walking distance, restaurants, sports arenas, theaters, museums are next door.

Houston airports will have dedicated customs and immigration lines for WPC delegates. In addition, there are 74 direct flights to Houston from 74 international cities, making it easy access to delegates around the world.

NNKS-WPC BULLETIN: Houston has experience in organizing the WPC Congress (12. WPC, 1987). What will be the most important elements in preparation for 23rd Congress?

PINAR OYA YILMAZ: A world class technical program will highlight the 2020 Congress with additional youth programs and sustainability global village.

There will be technical tours, as well as business connections, cross-industry collaboration with medical & Texas medical center, Aerospace/NASA, Shipping and logistics with Port of Houston, and alternative energy centers.

Houston hosts major conferences each year at the George R. Brown convention center. These include major professional societies having 7,000-12,000 participants as well as the annual Offshore Technology Conference attracting 100,000 people.

NNKS-WPC BULLETIN: How do You see Your role in the preparation of the 23rd Congress?

PINAR OYA YILMAZ: I am proud to represent Houston 2020 in the Executive Committee of WPC. I will be the liaison at the WPC Council member countries. I served on the WPC Executive Committee first as WPC president's advisor 2011-2014, and as vice president finance 2014-2017, enabling me to be very familiar with WPC processes and member countries. I look forward to working with Serbian National Committee.

NNKS-WPC BULLETIN: Hurricane Harvey caused great damage to Houston. Can this influence the quality of the 23rd Congress?

PINAR OYA YILMAZ: There will be no any impact of Hurricane Harvey on the 23rd Congress in Houston, and downtown area around the convention center was not impacted by the hurricane-related floods. In fact, the convention center was a place to shelter refugees of the hurricane for a time.

While a catastrophic event across the U.S. Gulf Coast, Harvey hurricane brought people together to not only contribute to the recovery of their neighbors, but also work tirelessly to safely restore operations across the region. The sense of purpose and unity has been evident and gives me great optimism for a full recovery of the communities impacted by this storm.

Biography

Work contacts:

Advisor Upstream External Projects, Planning Organization, Exxon Exploration Company.
ExxonMobil Exploration Company, 22777 Springwoods Village Parkway, Spring Texas 77389

Current primary business interests and responsibilities:

Geologist with ExxonMobil over 36 years.

Responsible for coordinating upstream geoscience external activities with universities and research centers globally for ExxonMobil business regions, manage interfaces with professional societies and ExxonMobil, and enhance network & relationships with partners as needed for ongoing and anticipated near-term projects tied to corporate plan.

Education: University of Texas at Austin (PhD 1981), Bryn Mawr College (MA 1978), Hamilton College (BA in 1976).

Publications: Published numerous papers on Tethyan regional geology and global studies; Co-editor of AAPG Studies in Geology 55 "Oil and Gas of the Greater Caspian Area" book.

Awards Received:

- 2010 American Association of Petroleum Geologists (AAPG) Honorary Membership Award
- 2009 Distinguished Service from Association of Brazilian Petroleum Geologists
- 2008 President's 'Coin' for General Interest, ExxonMobil Exploration Company
- 2007 AAPG European Region Special Award Athens
- 2006 Hamilton College- ScienceMedal
- 2000 AAPG Distinguished Service Award
- 1998 Exxon Production Research Company, Outstanding Instructor Award
- 1997 La Sociedad Venezolana de GeologosAward, II Congreso Internacional y Exhibicion AAPG/SVG Caracas
- 1993 Houston Geological Society President's Award 1992-1993

Member of the following professional societies: American Association of Petroleum Geologists (AAPG), Society of Exploration Geophysicists (SEG), Geological Society of America (GSA), European Association of Geologists and Engineers (EAGE), Houston Geological Society (HGS), Society of Petroleum Engineers (SPE), Houston Geophysical Society (HGS), Geological Society London, and Member of Brazil, Turkish, and Nigerian Geological societies.

WPC Activities

- 2014-2017 Vice President Finance- Continue WPC's sound practices for a good financial balance sheet that passes audit and the new UK charity status requirements; updated Congress contract language and fees to increase funding sources for WPC HQ so there are enough reserves to run the office for at least 3-years between the Congresses while keeping membership fees at the same level for National Committees.

INTERVJU

Burcu Gunal, izvršni sekretar Turskog nacionalnog komiteta WPC

Turska se fokusira na istraživanja u Mediteranu i Crnom moru

Kongres Svetskog naftnog saveta u Istanbulu omogućio je veliku priliku za tursku industriju da se sretne sa globalnim igračima i razmeni iskustva i predloge za budućnost. Kako bi smanjila uvoznju energetska zavisnost, Turska ulaže u upstream i midstream sektor i fokusira se na naftna i gasna istraživanja u Mediteranu i Crnom moru, rekla je Burcu Gunal, izvršni sekretar Turskog nacionalnog komiteta Svetskog naftnog saveta i direktor u Sektoru za strategiju Turske naftne kompanije.

Vladimir Spasić

BILTEN NNKS-WPC: Da li je 22. Kongres Svetskog naftnog saveta u Istanbulu poslao neke značajne i revolucionarne poruke za naredne godine? Koje su to poruke?

BURCU GUNAL: Kongres je okupio veliki broj donosioca odluka, koji su izneli dosta ideja o budućnosti industrije.

Industrija je počela da se prilagođava novim cenama. Uprkos padu cena od 2014. ulaganja u tehnologiju su znatno doprinela povećanju operativne efikasnosti. Sa povećanjem efikasnosti tehnološkim poboljšanjima, smanjenjem troškova i data sharing, biće stvorena i veća vrednost. Spajanja su sve češća, stalno se otkrivaju novi načini za optimizaciju troškova i povećanje efikasnosti, se stalno pojavljuju, a sve kako bi se unapredila operativna i finansijska efektivnost.

Svetu su i dalje potrebni i nafta i gas u bližoj budućnosti, ali će gas biti traženiji jer se pojavljuju čistije tehnologije. Zbog toga će gas dobiti veću ulogu, kao lako dostupan, održiv i pouzdan energent. Tačni prirodni gas se pojavljuje kao opcija čistijeg goriva, pa će tražnja za njim rasti brže nego za prirodnim gasom.

Poslovno okruženje postaje konkurentnije svakog dana, a tržište sve izbirljivije, pa samo održivi projekti mogu da opstanu i kompanije opet procenjuju svoju imovinu. U isto vreme, pojavljuju se mnoge prilike za ulaganje zbog povećanog broja transakcija. Diversifikacija projekata je jedna od ključnih zaštita od niskih cena.

Poslovni modeli i organizacije prolaze kroz strukturalne revizije sa mnogo ciljanijim strategijama. Kompanije prilagođavaju svoje portfolije niskim cenama.

Upravljanje nesigurnostima i investicionim odlukama je danas veoma važno, i biće jedan od ključnih faktora koji će uticati na cene u bližoj budućnosti. Nova ulaganja su neophodna za globalnu energetska bezbednost.

Veliki igrači u industriji i dalje ulažu u ofsor, skupe i rizične projekte, a napuštaju one koji će dati male profite. Integracija u lancu vrednosti je veoma korisna za prevazilaženje efekata pada cena. I konvencionalni i nekonvencionalni projekti se sada procenjuju preko cost effective modela koji omogućavaju kraće vreme za ostvarivanje prihoda sa manjim rizikom.

Ulaganja u istraživanje i proizvodnju smanjena su 25 odsto. Otkrića konvencionalnih izvora prepolovljena su u prošloj godini. IEA očekuje rast tražnje narednih godina.

OPEK je po prvi put seo za što sa američkim proizvođačima iz skriljaca i započeo ozbiljan dijalog. Obnovljivi izvori energije su sve veći izazov za naftne i gasne kompanije.

Industrija je u opasnosti da ostane bez kadrova u narednoj deceniji. Posle pada cena, mlade generacije nisu zainteresovane za našu industriju.

Američka proizvodnja iz skriljaca postala je deo naftne i gasne industrije, i glavni je pokretač tražnje za kapitalom. Čak 53 odsto je povećana njihova potrošnja.

Iran poziva strane investitore da povećaju proizvodne kapacitete.

Južni deo Severnog mira je i dalje značajan potencijal, uprkos dugogodišnjoj eksploataciji.

Saudi Aramco nastavlja sa gigantskim projektima. Kompanija je započela ambicioznu ekonomsku i društvenu transformaciju kako bi diversifikovala nacionalnu privredu, i proširila lanac vrednosti.

Brazil je otvorio vrata za međunarodna ulaganja. Zemlja želi da iskoristi promenu u regulativi.

SAD žele da reformišu izdavanje dozvola za istraživanje na kopnu, za oko 3.000 dozvola.

Rusija traži ukidanje politički motivisanih restrikcija na naftne i gasne prekogranične projekte. Gasprom njeft je smanjio strana ulaganja, ali i dalje traži inostrane partnere za zajednička istraživanja.

Turska ulaže u upstream i midstream sektor kako bi smanjila svoju energetska uveznu zavisnost i osigurala sigurnost snabdevanja. Da bi zadovoljila veliku domaću tražnju zemlja se okrenula istraživanju u Mediteranu i Crnom moru.

BILTEN NNKS-WPC: Koji su mostovi za našu energetska budućnost?

BURCU GUNAL: Društvena svest, istraživanje i inovacije, efikasnost, održivost, saradnja, deljenje znanja, zajednički napor zemalja ka čistim

tehnologijama, poboljšanje standarda, poštenje između međunarodnih partnera, ravnopravnost polova, ulaganja u razvoj talenata i kreativnos i energiju mladih generacija, sve ovo su glavne spona sa našom energetska budućnošću.

BILTEN NNKS-WPC: Turska je bila domaćin 22.

Kongresa Svetskog naftnog saveta. Koliko je značaj kongresa za tursku naftnu i gasnu industriju?

BURCU GUNAL: Kada je reč o naftnoj i gasnoj industriji, Turska je most između potrošača i proizvođača i tranzitna zemlja; ali, i veliko tržište, i veliki potrošač, i čvorište između istoka i zapada.

Ocupljanjem svih igrača i donosioca odluka na kongresu u Istanbulu, stvoren je odličan forum za deljenje znanja, razgovor i diskusiju o projektima.

Osim toga, ukazala se velika prilika za tursku industriju da se susretne sa globalnim igračima i da razmeni svoja iskustva i predloge za budućnost. Kako bi smanjila uveznu energetska zavisnost, Turska se okreće istraživanjima u Mediteranu i Crnom moru, što je bilo najavljeno i na kongresu.

BILTEN NNKS-WPC: Koji su preduslovi da Turska postane čvorište za pouzdano snabdevanje Evrope?

BURCU GUNAL: Turska je gasno čvorište i pouzdan snabdevač jer kao zemlja ima:

Različite izvore snabdevanja i pomaže Evropi da diversifikuje svoje izvore snabdevanja;

Partner je u velikim regionalnim projektima u downstream i midstream sektoru, kao što je Šah Deniz;

Ima kritičnu geopolitičku poziciju između kontinenata, potrošača i proizvođača;

Veliko tržište i potrošač;

Krenula je da smanji uvozu energetske zavisnost

Ima konkurentan tržišni model;

Ima jaku ekonomiju;

Povećava ulaganja u upstream i midstream;

Podržava regionalne infrastrukturne projekte;

Na projekte gleda kao na način da se dodje do mira i stabilnosti u regionu.

BILTEN NNKS-WPC: Kako Svetski naftni savet može da doprinese većoj saradnji naftnih i gasnih kompanija?

BURCU GUNAL: Glavna svrha Svetskog naftnog saveta je da podstakne i olakša dijalog između unutrašnjih i spoljašnjih aktera kako bi se našla rešenja za ključne tehnicke, društvene, ekološke i organizacione izazove u globalnoj energetici, a sve u korist dobrobiti čovečanstva.

S obzirom da ima 70 zemalja članica i da predstavlja 96 odsto globalne potrošnje i proizvodnje nafte i gasa, WPC obezbeđuje platformu za povezivanje nacionalnih i međunarodnih naftnih kompanija, institucija, vladinih tela, NVO i univerziteta. Takođe, povezuje države koje su u OPEK-u i one koje nisu. Savet, kao upravljačko telo, u čijem su sastavu predstavnici svake članice organizuje Kongres u jednoj od država članica. Kongres, koji se održava na tri godine, pokriva sve delove industrije od tehnoloških inovacija u upstream i downstream do uloge gasa i OIE, upravljanja i društvenih, ekonomskih i ekoloških uticaja.

Osim Kongresa, WPC organizuje Leadership Conference i društvenih odgovornosti, Forum mladih strucnjaka i, nedavno uvedenu, Petrohemijsku konferenciju između dva kongresa što ojačava komunikaciju, omogućava saradnju i dijalog između naftnih i gasnih kompanija, ali i drugih aktera. Takođe, nacionalni komiteti se podstiču da organizuju stručne radionice o temama iz industrije i da predstave zaključke kongresa, što omogućava uključivanje zainteresovanih i doprinos industriji.

Biografija

Burcu Gunal je trenutno direktor u turskoj naftnoj kompaniji Turkish Petroleum, u Sektoru za razvoj strategije. Njen posao je da obezbedi podršku za međunarodne projekte, i u sklopu toga za geopolitičke i analize o zemljama i kompanijama, planiranje događaja i komunikacije. Radi sektorske i korporativne analize kao podrška donošenju odluka. Član je Izvršnog komiteta Svetskog naftnog saveta, gde je bila zadužena da prati i izveštava o zadacima zemlje domaćina, kao i o sličnim temama i komunikacijama, kao sekretar Turskog nacionalnog komiteta.

Prethodno je radila kao stariji strateški analitičar u Sektoru za razvoj strategije, a pre toga je bila u Istraživačkom centru kao naftni geohemičar. Pre posla u Turskoj naftnoj kompaniji radila je kao pomoćnik za istraživanje u Sektoru za geološki inženjering Middle East Technical University (METU), gde je i diplomirala. Bila je član brojnih udruženja i učestvovala je u mnogim domaćim i međunarodnim projektima, kao i u nacionalnim i međunarodnim sastancima, komitetima, programima i organizacijama kao predstavnik Turske i Turske naftne kompanije.

INTERVIEW

Burcu Gunal, Executive Secretary of WPC Turkish National Committee

Turkey is focusing on exploration projects in the Mediterranean and Black Sea

The World Petroleum Congress in Istanbul provided a big opportunity for the Turkish industry to meet with global players and share experience and future proposals. In an effort to reduce energy imports dependency, Turkey is investing in the upstream and midstream sector and focusing on oil and gas exploration in the Mediterranean and Black Sea, Burcu Gunal, Executive Secretary of WPC Turkish National Committee and manager in Strategy Development Department of the Turkish Petroleum corporation said.

By Vladimir Spasic

NNKS-WPC BULLETIN: Did 22nd WPC Congress in Istanbul send some significant, revolutionary messages for the coming years? What are these messages?

BURCU GUNAL: The Congress gathered a number of decision makers, who provided many highlights about the future of the industry. A few of these messages include:

Industry started adjusting to the new price environment. Despite the decline in prices since 2014, investments in technology have given a big boost to operating efficiencies.

With efficiency improvements, technological advances, cost cuts & data sharing, more value will be created. Mergers are increasing with cost optimization and more efficient solutions arise every day, for operational and financial effectiveness.

The world still needs both oil and gas in the near future, however gas is expected to grow faster, as cleaner technologies emerge. Therefore there is a broader role coming for gas, as being an abundant, sustainable and reliable energy. LNG rises as a cleaner fuel option. LNG demand is forecast to grow even more rapidly than natural gas.

The business environment is getting more competitive every day and the market is getting more selective, therefore only sustainable projects do stay and companies are re-evaluating their assets.

At the same time, many investment opportunities arise due to increased number of transactions. Diversification among projects is one of the key hedge to offset low oil prices.

Business models and organizations undergo structural revisions with more targeted strategies and companies rebalance their portfolios suitable for the low price environment.

Managing uncertainties and investment decisions are very important today and will be one of the key drivers affecting the prices in the near future.

Further investment is necessary for global energy security.

Big Players in the industry still go for offshore and high cost - high risk environments, while leaving low profit projects. Integration in the value chain is very beneficial to overcome the effects of the decrease in prices.

Both conventional and unconventional developments are shifting to cost effective models that offer faster time to market & earlier revenue, with lower risk.

Upstream spent down by 25%. Total discoveries of conventionals halved last year. IEA expects a demand growth in the coming years.

OPEC, for the very first time, has reached out to US shale producers, deepening the dialogue.

Renewables moving up the agenda for oil and gas companies.

The industry may face human resource shortage in the next decade. After the price fall, young generation unlikely prefers the industry.

The US shale became a big part of the oil and gas industry and shale expansion is fueling current surge in capital. 53% increase in shale expenditure is recorded.

Iran calls foreign investors to increase production capacity.

Significant potential remains in the Southern North Sea, despite its maturity.

Saudi Aramco continues with giant projects. The company launched its ambitious economic and social transformation programme to diversify the national economy, enlarging its supply chain.

Brazil opens doors of international investment. The country is ready to benefit from the regulatory change.

US is pushing for onshore permit reform, for 3,000 onshore drilling permits. Russia calls for removal of politically motivated restrictions on oil and gas cross-

border projects. Gazprom Neft scaled down its foreign investment activity, however, continues to search for international partners for joint research. Turkey is investing in the upstream & midstream sector to reduce its energy import dependency to ensure security of supply. To meet strong domestic demand the country is focusing on oil and gas exploration studies in the Mediterranean and Black Sea regions.

NNKS-WPC BULLETIN: What are the bridges of our energy future?

BURCU GUNAL: Social Awareness, Research & Innovation, Efficiency, Sustainability, Collaboration, Knowledge Sharing, Joint Efforts of Countries for Cleaner Technologies, Improvement of Standards, Integrity between international partners, Gender Balance, Investment in Talent Development and the Creativity & Energy of Young Generations are the main bridges to our energy future.

NNKS-WPC BULLETIN: Turkey hosted 22nd WPC Congress. What is significance of this Congress for the Turkish oil and gas industry?

BURCU GUNAL: Considering the oil and gas industry, Turkey is a bridge between consumers and producers, a transit country; as well as being a big market, a big consumer itself, acting as a hub in between east and west. Gathering all players and decision makers at the Congress in Istanbul, it provided a great platform of knowledge sharing, communication and discussion of the projects. Besides it provided a big opportunity for the Turkish industry to meet with global players and share experience and future proposals. In an effort to reduce energy imports dependency, Turkey is focusing on oil and gas exploration studies in the Mediterranean and Black Sea, which is also well announced at the Congress.

NNKS-WPC BULLETIN: What are preconditions to make Turkey gas hub for reliable supply of Europe?

BURCU GUNAL: Turkey stays as a gas hub and a reliable supplier of Europe, as the Country: has diverse sources of supply and is helping Europe to diversify its sources of supply, is also a partner in big regional projects both in downstream and midstream, such as Shah Deniz has got a critical geopolitical location, in between continents, producers & consumers, is a big market and a big consumer itself, moves to reduce energy imports dependency, has got a competitive market model, has a strong economy, is increasing investments both upstream and downstream, is supporting regional infrastructure projects, is considering the projects as a road to peace and stability in the region.

NNKS-WPC BULLETIN: How can the WPC contribute to greater cooperation between oil and gas companies?

BURCU GUNAL: The World Petroleum Council's (WPC) main purpose is to catalyse and facilitate dialogue amongst internal and external stakeholders aimed at seeking solutions to key technical, social, environmental and management challenges in global energy issues for the benefit of mankind. The WPC provides a forum where the solutions to key challenges can be addressed.

With 70 member countries from around the world, representing over 96% of global oil and gas production and consumption, WPC provides a platform for NOC's, IOC's, institutions, governmental bodies, NGO's and universities to connect. It includes both OPEC and Non-OPEC countries.

The Council, as the Governing body, consisting of representation from each of the country national committees, organizes the World Petroleum Congress, hosted by one of its member countries. The triennial Congress covers all aspects of the industry from technological advances in upstream and downstream operations to the role of natural

gas and renewables, management of the industry and its social, economic and environmental impact. Besides the Congress, WPC organizes a Leadership Conference in Social Responsibility, a Young Professionals Forum and a recently decided Petrochemicals Conference in between every Congress period, which strengthens the communication and enables cooperation & dialogue between oil and gas companies, as well as other stakeholders. Besides, National Committees are encouraged to organize expert workshops in specialized industry topics and to present the outcomes at the Congresses, which enables participation and joint contribution to the industry.

Biography

Burcu Gunal is currently working as a Manager at Turkish Petroleum (TP), at the Strategy Development Department. She is responsible for providing support to international projects with country & company studies, geopolitical analysis, scenario planning and communication. She deals with the sectoral and corporate analyses to provide support to the decision making processes. Also appointed as an Executive Committee (EC) Member to the World Petroleum Council (WPC), she had the responsibility to follow up and report the host country tasks, besides taking care of the related issues and communication, as the WPC Turkish National Committee Secretary. She previously worked as a Senior Strategy Analyst at the same department, after her assignment to the Research Center as a Petroleum Geochemist. Prior to her job at Turkish Petroleum, she worked as a Research Assistant at the Geological Engineering Department at the Middle East Technical University (METU), where she had her B.Sc. and M.Sc. degrees. Being a member at various associations, she has involved in lots of domestic and international projects during the course of her work, while taking part in many national, international meetings, committees, programmes and organizations, representing Turkey and Turkish Petroleum.

INTERVJU

Goran Radosavljević, generalni sekretar Nacionalnog naftnog komiteta Srbije

Zapaženo učešće na „olimpijadi nafte i gasa“

Kao generalni sekretar Nacionalnog naftnog komiteta Srbije (NNKS) izabran sam za člana Programskog saveta Svetskog naftnog saveta (World Petroleum Council - WPC) za naredni kongres, što je jedinstvena i retka prilika da predstavnik jedne zemlje, koja nije veliki proizvođač nafte, bude u jednom od dva organa ove organizacije, i veliko priznanje za naš Komitet, izjavio je Goran Radosavljević, generalni sekretar NNKS i član Programskog odbora Svetskog naftnog saveta. On je za Bilten ispričao i kakav je bio nastup delegacije NNKS na 22. Kongresu Svetskog naftnog saveta u Istanbulu, kao i šta očekuje od sledećeg kongresa u Hjustonu.

Vladimir Spasić

BILTEN NNKS-WPC: Kongres u Istanbulu je prvi na kome ste učestvovali. Koji su Vaši utisci?

GORAN RADOSAVLJEVIĆ: Delegacija Nacionalnog naftnog komiteta Srbije učestvovala je na 22. Svetskom naftnom kongresu pod nazivom "Mostovi energetike u budućnosti". Ovaj najznačajniji događaj iz oblasti nafte i gasa održan je od 9-13. jula u Istanbulu u organizaciji Svetskog naftnog saveta, a pod pokroviteljstvom Predsednika Republike Turske i Naftnog komiteta Turske. Na impresivnoj ceremoniji otvaranja prisutnima su se obratili istaknuti međunarodni visoki zvaničnici. Pored delegata iz više od 60 zemalja sveta, članica Svetskog naftnog saveta, događaju je prisustvovao veliki broj predsednika i premijera, zatim ministara energetike, ekonomije, spoljnih poslova i drugih visokih zvaničnika. Na otvaranju kongresa je govorio i predsednik Srbije. U okviru Kongresa održani su brojni okrugli stolovi, radne grupe, forumi i paneli na kojima se raspravljalo o konvencionalnim i nekonvencionalnim izvorima energije, globalnim politikama, energetske efikasnosti, infrastrukturi i investicijama u naftnom i gasnom sektoru. Predstavljeni su mnogobrojni gasni i naftni projekti koji se trenutno realizuju u svetu, ali

i vizije sadašnjeg stanja i budućih kretanja u naftno-gasnom sektoru. Jedan od značajnih zaključaka skupa je da se očekuje tranzicija u naftnom sektoru prema obnovljivim izvorima energije i struje, dok je, istovremeno, izražen skepticizam u vezi značajnijeg napuštanja korišćenja nafte i gasa. Tokom četiri dana trajanja naftnog skupa, više od 6.000 delegata i oko 25.000 gostiju moglo je da čuje diskusije lidera kompanija u sektoru nafte i gasa, uključujući i čelnike OPEC-a, Međunarodne agencije za energetiku, Šela, Ševrona, Eksona, BP-ja, Saudi Aramka i mnoge druge. Moj lični utisak je da je konferencija bila veoma uspešna i da je, sudeći prema komentarima ljudi koji su dugo u ovom biznisu, postavila nove granice u organizaciji ovakvih događaja. Sledeća konferencija je za tri godine u Hjustonu, i siguran sam da je pred organizatorima ne tako lak zadatak. Ova konferencija se po meni sa pravom zove „olimpijada nafte i gasa“.

BILTEN NNKS-WPC: Nacionalni naftni komitet Srbije (NNKS) je imao zapažen nastup. Koje su to bile aktivnosti?

GORAN RADOSAVLJEVIĆ: Predstavljanje NNKS se ogledalo u veoma aktivnom učešću kroz nekoliko segmenata koji su podrazumevali grupne aktivnosti

samog Komiteta, ali i individualna angažovanja potpredsednika i generalnog sekretara Komiteta. Pre svega, učestvovali smo na godišnjoj skupštini WPC na kojoj je izabrano novo rukovodstvo. Za predsednika naredne tri godine izabran je Tor Fjaeran iz Norveškog Statojla. Predsednik Programskog komiteta (CPC) za naredni kongres je Pedro Miras Salamanca iz Španije koji je ujedno i prvi potpredsednik komiteta. Izabrani su još potpredsednici za finansije, mlade, programe donacija i predsednik Komiteta mladih. Birani su i članovi Programskog saveta (CPC), drugog najznačajnijeg tela u okviru Svetskog naftnog saveta. Kao generalni sekretar NNKS, a na predlog Naftnog komiteta Slovenije, izabran sam za člana Programskog saveta WPC. Ovo je jedinstvena prilika i veoma retka da predstavnik jedne zemlje koja nije veliki proizvođač nafte bude u jednom od dva organa WPC, i veliko priznanje za naš Komitet. U okviru zvaničnog programa, NNKS je dobio organizaciju jedne ekspertske radionice na kojoj smo

između ostalog predstavili međunarodnu konferenciju koja je u junu 2016. godine održana u Beogradu pod pokroviteljstvom Svetskog naftnog saveta. Kao generalni sekretar NNKS-a preuzeo sam ulogu moderatora ovog panela na kome su, kao govornici učestvovali: Tor Fjaeran, predsednik Programskog komiteta Svetskog naftnog saveta, Statojl (Norveška), Dr Marat Terterov, glavni koordinator sekretarijata Energetske povelje (Brisel, Belgija), Prof. dr Slobodan Sokolović, potpredsednik, NNKS-WPC, Dr Volgan Ozdemir, direktor Instituta za energetske tržište i politiku (Ankara, Turska) (Na slici dole s leva na desno).

Panel je bio izuzetno posećen od strane mnogobrojnih međunarodnih delegata, koji su tokom diskusije imali prilike da čuju mišljenja uglednih stručnjaka o trenutnim i očekivanim globalnim trendovima u naftnoj industriji, njihove procene o izvorima energije koji će prevladavati u energetskeom miksu budućnosti, kao i predloge rešenja za izazove pred kojima se naftni sektor nalazi.

Govornici su podsetili na izazove koji očekuju naftne kompanije u narednim decenijama, kao i da će naredni period takođe obeležiti neizvesnost po pitanju kretanja cena sirove nafte na svetskom tržištu.

Potpredsednik NNKS prof. dr Slobodan Sokolović posvetio je svoje izlaganje mladim liderima. Tom prilikom osvrnuo se na odabrane radove mladih stručnjaka među kojima su bili predstavnici NIS Gazprom Neft, Univerziteta u Novom Sadu i Nacionalnog instituta za hemiju iz Slovenije. Ti radovi su bili prezentovani na pomenutoj konferenciji u Beogradu, a pokazuju da NNKS su svom radu posvećuje značajnu pažnju razvoju budućih lidera u naftnom i gasnom sektoru. Pored toga, zapaženo je bilo i učešće potpredsednika NNKS, profesora Sokolovića kao ko-predsedavajućeg jednog od centralnih panela Kongresa, a zatim i kao govornika na još jednom panelu.

Konačno, prvi put od osnivanja NNKS se predstavio na Sajmu svetske naftne i gasne privrede koji je organizovan paralelno sa Kongresom. Naš Komitet je osmislio zajednički sajamski nastup tako što je na svom štandu zajedno sa Nacionalnim naftnim komitetom Makedonije i Nacionalnim naftnim komitetom Bosne i Hercegovine primio brojne zainteresovane učesnike Kongresa. Tom prilikom članovi delegacije NNKS-a ugostili su predstavnika medija i biznisa, a zapažena je bila i štampana publikacija Biltena NNKS koja je bila posvećena Kongresu.

Ukratko, zapaženo učešće na najvećem sektorskom kongresu, veliki broj bilateralnih sastanaka, novih poznanstva i značajnih kontakata su nešto što je obeležilo učešće delegacije NNKS na 22. Svetskom naftnom kongresu. Iskustvo i nove ideje koje smo poneli odatle biće značajno za naš budući rad.

BILTEN NNKS-WPC: Izabrani ste za člana Programskog odbora 23. kongresa. Na koji način vidite Vaš doprinos boljem kvalitetu Programa 23. kongresa?

GORAN RADOSAVLJEVIĆ: Svetski naftni kongres se smatra najvećim događajem u oblasti naftne i gasne industrije u svetu i održava se svake treće godine. Sledeći, 23. Svetski naftni kongres biće održan od 6-10. decembra u Hjustonu, SAD. U saradnji sa gospodinom Pedrom Miras Salamkom i svim članovima osmislićemo strategiju koja će biti predstavljena članicama WPC. Trudićemo se da svoje dosadašnje profesionalno iskustvo, kao i svoju ekspertizu iskoristimo kako bi doprineli da i naredna svetska naftna manifestacija bude sadržajna, kvalitetnija i kao takva posećena od strane međunarodnih zvaničnika i stručnjaka. Moje je mišljenje da je kongres ove godine bio previše fokusiran na proizvodnju nafte i gasa, a da su u manjini bile ostale teme. To se videlo i na našem panelu, koji je zbog različitosti tematike bio veoma posećen, što pokazuje veliki interes učesnika za teme koje nisu vezane usko-stručno za vađenje nafte. Moj predlog će biti da se kongres dodatno obogati temama iz downstream, zatim temama vezanim za energetske politike, kako kompanija, tako i državnog sektora. Takođe, smatram da mnogo više prostora treba da se posveti perspektivi tražnje za naftnim proizvodima, koja će po meni, pored odluka država, kreirati tržište u narednim godinama.

INTERVJU: Bob Dudley, Izvršni direktor kompanije BP

BP nagazio na gas

U odgovorima zvaničnom izveštaju sa Svetskog naftnog kongresa u Istanbulu, globalnom naftnom i gasnom informativnom servisu Upstream, jedan od vodećih direktora u ovoj grani industrije, Bob Dudley iz BP-a, objašnjava kako se njegova kompanija prilagodila prilikama izazvanim niskim cenama nafte i kako gleda na dalju sudbinu britanskog kolosa i industrije u celini. Na ista pitanja Upstream-a odgovara i prvi čovek ruske privatne naftne kompanije LUKOIL, Vagit Alekperov.

NNKS-WPC uz autorizaciju Upstream-a , prenosi u celini oba Intervjua, objavljena 9. jula 2017.

UPSTREAM: Da li se industrija prilagodila prostoru u kome kompanije mogu da rade profitabilno u sadašnjem niskom cenovnom okruženju nafte i gasa? Ako nisu, šta bi i ko trebalo

DUDLEY: Kratak odgovor glasi – da. U BP-u, mi smo stvorili visok nivo otpora sadašnjim niskim cenama unapredivši našu bezbednost operativne performance. Drugim rečima, pojednostavili smo naše radove, učinili ih pouzdanijim i efikasnijim.

Takođe smo kapitalizovali na prilikama koje su nam se ukazale tokom silaznog perioda – prilikama koje generalno uvećavaju naš rastući portfolio, na konkurentnim projektima u oblasti prirodnog gasa. Ovo usmeravanje ka prirodnom gasu pretstavljace ključni deo tranzicije ka niskougljeničnijem energetsom miksu. Takođe smo iskoristili prednosti mogućnosti da ojačamo naš položaj u oblasti cenovno nižim natnim poslovima.

Mislim da je važno za industriju u celini da upamti lekcije iz prošlih nekoliko godina i zajedno nastavi da radi na smanjenju troškova. Radeći sa našim partnerima i snabdevačima na stvarima kakve su simplifikacija i standardizacija, smanjili smo u mnogim slučajevima troškove projekata za više od 50% i moramo dalje zadržati tu troškovnu disciplinu.

UPSTREAM: Kakve će posledice imati klimatske brige na poslove naftnih i gasnih kompanija u narednih pet godina i dalje? Jeli odluka SAD da izađe iz Pariskih sporazuma zapravo promenila perspektivu?

DUDLEY: Mislim da već u industriji vidimo jačanje momentuma kretanja ka donjem kraju ugljeničnog spektruma i pošteno je reći da je BP bio ispred te krivulje priznajući potrebu preduzimanja mera kako bi se odgovorilo klimatskom pitanju. Naše duboko iskustvo sa nisko ugljeničnom energijom je sada važnije nego ikada jer pomaže da se shvate prepreke i prilike koje su nastale.

Ne postoji rešenje za ovaj izazov. Zbog toga radimo na više frontova – da usmerimo naš portfolio ka prirodnom gasu, da uvećamo u učinimo

profitabilnim naše poslove u oblasti obnovljivih izvora energije (OIE) i da tražimo inovativna rešenja za nisko karbonsku energiju u saradnji sa drugim firmama.

BP odavno podržava Pariski sporazum i nada se da će američka administracija nastaviti da traženjem načina da se zemlja vrati u sporazum ili da se nađe drugi mehanizam za odgovor na globalne klimatske izazove – umesto da ga napusti. BP nastavlja da

gasu investiranjem u velike gasne projekte. Do sredine iduće dekade očekujemo da 60% naše proizvodnje čini prirodni gas, prema sadašnjih 50%. Na primer, šest od sedam velikih upstream projekata koje počinjemo ove godine su gasni projekti. Kako prebacujemo naš portfolio na veći oslonac na gas, mi takođe gledamo kako da upravljamo emisijama metana, što nam pomaže da učvrstimo pitanje gasa.

veruje da je moguće obezbediti rastućem svetskom stanovništvu potrebnu energiju za ekonomski rast, uz istovremeno održavanje prelaska sveta na čistiju energiju.

UPSTREAM: Postaje li gas atraktivniji za naftne kompanije i ako je to tako, kakve će poslovne posledice to izazvati?

DUDLEY: Svetu će biti potrebni neko vreme i nafta i gas, u sklopu energetske mikse usmerenog ka niskougljeničnoj energiji. Kao čistije gorivo, gas će odigrati važnu ulogu. Očekujemo da veća globalna potražnja za čistijom energijom i težnja ka manjim emisijama dovedu do bržeg rasta prirodnog gasa, kako od nafte, tako i uglja. Mi se usmeravamo ka

UPSTREAM: Mogu li veliki, multimilijardski poslovi razvoja u konvencionalnom naftnom i gasnom sektoru, uključujući one u dubokom podmorju, konkurisati za obezbeđenje kapitala, poslovima kratkog ciklusa u sektoru škriljaca i nekonvencionalnom sektoru u SAD i šire?

DUDLEY: Postoji stalna potreba za takvim projektima i mi ih izvodimo. Napravili smo veliki broj promena u poslednjih nekoliko godina kako bi bili konkurentniji i poslovi nam rade svim cilindrima i nastavice sa tim teškim radom. Tokom perioda niskih cena, zaustavili smo i preusmerili naše istraživačke programe, sagledali smo koja nam je radna snaga potrebna i prilagodili je tome, i blisko saradivali sa našim snabdevačima kako bi odgovorili deflaciji na

INTERVJU : Vagit Alekperov, predsednik LUKOIL-a

Već smo se prilagodili barelu od 50 dolara

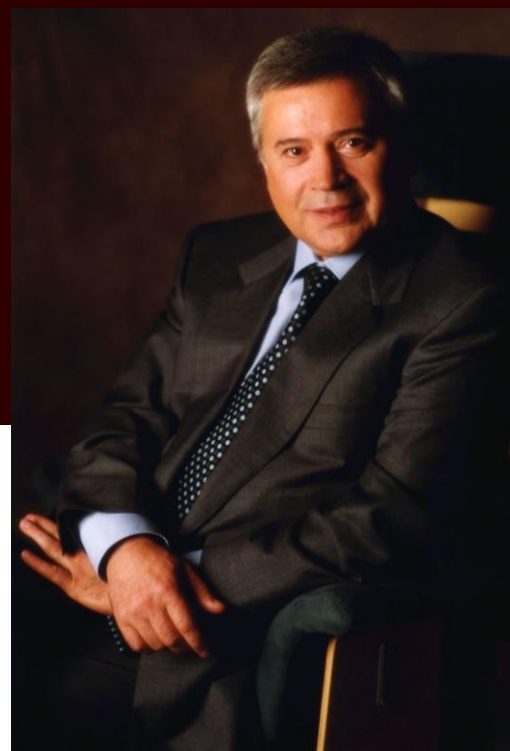
Već smo se prilagodili poslovanju sa cenama nafte od 50 dolara za barel, iako smo zacrtali prosečnu cenu od 40 dolara u našem budžetu za 2017, kaže za Upstream Vagit Alekperov, predsednik najveće ruske privatne naftne kompanije LUKOIL. Investitore će i dalje privlačiti izazovni naftni razvojni projekti baš zato što će potražnja za naftom rasti na dugi rok, dok će količine istraženih i potvrđenih rezervi nastaviti da se smanjuju, kaže za Upstream čelnik LUKOIL-a, Vagit Alekperov

UPSTREAM: Da li se industrija prilagodila prostoru u kome kompanije mogu da rade profitabilno u sadašnjem niskom cenovnom okruženju nafte i gasa? Ako nisu, šta bi i ko trebalo još da preduzme?

ALEKPEROV: 2016. je bila izazov za našu industriju jer je cena nafte bila na najnižem nivou u 12 godina. Uprkos tome, zahvaljujući velikim investicijama u naftni prerađivački sektor, Lukoil je uspeo da prevaziše te izazove. Mi smo prošle godine završili sa dogradnjom naših rafinerija, uz dodavanje novih procesnih jedinica, uz cenu od oko 10 milijardi dolara. Kao rezultat toga, završili smo prošlu godinu sa rekordno visokim profitima, upravo kad je kompanija napunila 28 godina postojanja. Izazovi cena nafte takođe su doveli do organizacionog restrukturiranja u kompaniji. Bili smo prisiljeni da ponovo procenimo naše poslove i prodamo one sa niskom stopom povraćaja. Danas žestoko radimo na povećanju naše produktivnosti. Kompanija prolazi kroz stalne promene, kako na nivou radne snage, tako i njene korporativne strukture. Već smo se prilagodili poslovanju sa cenama nafte od 50 dolara za barel, iako smo zacrtali prosečnu cenu barela od 40 dolara u našem budžetu za 2017. Kompanija pokazuje dobre performanse, što potvrđuje svojim slobodnim novčanim tokovima.

UPSTREAM: Kakve će posledice imati klimatske brige na poslove naftnih i gasnih kompanija u narednih pet godina i dalje? Jeli odluka SAD da izađe iz Pariskih sporazuma zapravo promenila perspektivu?

ALEKPEROV: Lukoil je prvi među ostalim velikim ruskim proizvođačima nafte kenuo sa stvarnom akcijom na smanjenju spaljivanje kaptažnog gasa, znatno pre nego što je Rusija za to usvojila obavezujuće zahteve u svom zakonodavstvu. Danas je Lukoil među liderima u korišćenju tog prolaznog gasa, dostigavši stepen korišćenja od 92,1% u 2016. Lukoil je takođe prešao na proizvodnju motornih goriva pete i šeste generacije koja značajno smanjuju nivo emisija ugljen dioksida u automobilima i kamionima. Osim toga, Lukoil postavlja vetro i solarne energetske proizvodne kapacitete za sopstvene i potrebe lokalnih zajednica u regionima gde posluje. Imamo pozitivan stav prema zajedničkim naporuma zemalja da smanje emisije u atmosferu. To popravljaju ne samo kvalitet vazduha koji udišemo, već i doprinosi tehnološkom napretku u modernoj energetskej industriji.

upstream
THE GLOBAL OIL & GAS NEWS SOURCE

UPSTREAM: Postaje li gas atraktivniji za naftne kompanije i ako je to tako, kakve će poslovne posledice to izazvati?

ALEKPEROV: Mi danas razmatramo brojne projekte vezane za korišćenje gasa u hemijskim poslovima. Ti projekti imaju za cilj da monetarizuju naše rezerve gasa. U Nižnji Novgorodu smo instalirali postrojenja za konvertovanje gasa u propilen i polietilen polipropilen. Na postrojenjima Stavrolen za preradu gasa u gradu Budenovsku, razmatramo mogućnost dodavanja jedinice za hemijsku obradu.

Cilj nam je da koristimo deo gasa koji stiže iz naših offshore polja u Kaspijskom moru za hemijsku proizvodnju, umesto da sve količine šaljemo u gasovodnu mrežu kojom upravlja Gazprom. Među potencijalnim proizvodima su metanol, karbamid i amonijak. Ti projekti će detaljnije biti razmotreni jednom kada usvojimo našu razvojnu strategiju za narednih 10 godina.

U međuvremenu, Uzbekistan je u središtu pažnje kompanije u oblasti gasa i Lukoil aktivno radi na nekoliko gasnih projekata u toj zemlji.

UPSTREAM: Mogu li veliki, multimilijardski poslovi razvoja u konvencionalnom naftnom i gasnom sektoru, uključujući one u dubokom podmorju, konkurisati za obezbeđenje kapitala, poslovima kratkog ciklusa u sektoru škriljaca i nekonvencionalnom sektoru u SAD i šire?

ALEKPEROV: Investitore će i dalje privlačiti izazovni naftni razvojni projekti baš zato što će potražnja za naftom rasti na dugi rok, dok će količine istraženih i potvrđenih rezervi nastaviti da se smanjuju. Lukoil je već prikupio veliko iskustvo u offshore poslovima u odnosu na ostale ruske proizvođače nafte. U zapadnoj Africi vodimo projekte na dubini vode od 2.800 metara. Nastavljamo da realizujemo bušenja u vodama Nigerije, Kameruna i Gane. U Kaspijskom moru smo otkrili novo područje nafte i gasa gde se proizvodnja realizuje sa platformi otpornih na led. Ti poslovi su bili izazovni, ali će ti projekti ostati atraktivni za investitore zbog kvaliteta proizvedene nafte, visoke proizvodnje iz izvora i blizine naftnih rezervi rafinerijama i tržištima, kao i vladinih poreskih olakšica.

Ja ipak smatram da danas nije ekonomično razvijati naftu u ruskom offshore području Arktika. Ako cena nafte ostane na 50 dolara barel, ruski arktički projekti će biti odloženi za osetno dugo vreme, prvenstveno zbog njihove geografske lokacije.

Danas naš prioritet ostaje na poboljšanju proizvodne efikasnosti na našim naftnim poljima i na povećanju stepena iskorišćenosti na ciljanih 50 odsto, kao i da sagledamo ogromne nekonvencionalne rezerve ugljovodonika koje imamo u izobilju.

Ciljamo na ležišta Baženova u Zapadnom Sibiru i ispitujemo razne tehnologije kako bi našli ključ za otvaranje komercijalne proizvodnje iz tih rezervoara. Uveren sam da ćemo u narednih nekoliko godina moći da pronađemo način za komercijalizaciju rezervi Baženova, je je to naša budućnost.

UPSTREAM: Sa kakvim finansijskim izazovima je suočena industrija i hoće li suočavanje sa tim izazovima izazvati više spajanja i kupovina?

ALEKPEROV: Ključni uslov za investiranje u naftne i gasne projekte je stabilnost poreskog režima. Naša industrija zahteva dugoročna planiranja, na periode od 15 do 20 godina. Samim tim, investicije u naftu i gas imaju najviše uspeha u zemljama sa transparentnom legislativom za energetske industriju. Polazeći od te pretpostavke, nedavno smo prodali naše poslove u Baltičkim državama, u Poljskoj i Ukrajini, u državama srednje Evrope kao što je Mađarska, Češka republika i Slovačka. Istovremeno, odlučili smo da nastavimo sa poslovima prerade nafte u Turskoj, Bugarskoj, Holaniji i Belgiji jer obezbeđuju profitabilan rad u komercijalizaciji naftnih proizvoda.

ČLANICE NNKS-WPC

NIS

Proizvodnja u skladu sa najvišim ekološkim standardima

Rafinerija nafte u Pančevu, koja posluje u sastavu kompanije NIS, dobila je 22. septembra IPPC dozvolu (integrisana dozvola) o integrisanom sprečavanju i kontroli zagađenja životne sredine kojom se potvrđuje da je proizvodni proces u Rafineriji u potpunosti usklađen sa najvišim domaćim i evropskim standardima u oblasti zaštite životne sredine. Ovu dozvolu je Vladimiru Gagiću, direktoru Bloka Prerada, na svečanosti u kompanijskom poslovnom centru u Novom Sadu uručio pomoćnik pokrajinskog sekretara za urbanizam i zaštitu životne sredine Nemanja Erceg.

Rafinerija nafte u Pančevu prvo je energetska postrojenje u Srbiji koje je dobilo IPPC dozvolu. Ova dozvola je najznačajniji dokument koji jedan operater može da dobije, a uručenjem dozvole Rafinerija nafte Pančevo je svrstana među najkvalitetnije proizvođače u Evropi. Time je Rafinerija nafte u Pančevu priznata i kao bitan činilac obezbeđenja kontrolisanih uslova zaštite životne sredine. Takođe, dozvola predstavlja obavezu da Rafinerija nafte Pančevo nastavi sa odgovornim odnosom pri realizaciji svih svojih aktivnosti i značajnim ulaganjima na polju zaštite životne sredine, uz primenu najboljih dostupnih tehnika (BAT – Best Available Techniques).

U cilju zadovoljenja zahteva kao preduslova dobijanja IPPC dozvole, u Rafineriji nafte sprovedeni su kompleksni projekti na unapređenju zaštite životne sredine, upravljanja otpadom i povećanja energetske efikasnosti u koje je uloženo više od 3 miliona evra.

Povodom dobijanja IPPC dozvole Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a je rekao:

„Veliki napori koje smo uložili u dobijanje integrisane dozvole nisu samo posledica naše zakonske obaveze, već pre svega naše želje da sve svoje aktivnosti uskladimo sa najvišim domaćim i evropskim standardima. Mi nećemo stati na dostignutom nivou, već ćemo nastaviti da neprestano unapređujemo proizvodne procese u cilju zaštite životne sredine i povećanja energetske efikasnosti, potvrđujući da za NIS nijedan poslovni uspeh nije potpun ukoliko ga ne prati svest o ekološkoj odgovornosti“.

Poslovanje u skladu sa principima održivog razvoja jedan je od strateških prioriteta kompanije NIS. Poslednjih godina značajno su unapređeni rezultati kompanije u oblasti zaštite životne sredine, zdravlja i bezbednosti na radu, a cilj kojem NIS teži je radni proces bez povreda ljudi i negativnog uticaja na životnu sredinu. Samo u poslednje dve godine NIS je u realizaciju projekata u oblasti zaštite životne sredine uložio gotovo 800 miliona dinara

Promocija saradnje sa Univerzitetom u Novom Sadu

Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a, i prof. dr Dušan Nikolić, rektor Univerziteta u Novom Sadu

U Rektoratu Univerziteta u Novom Sadu, 26. septembra svečano je promovisan nastavak višegodišnje uspešne saradnje NIS-a i ove prestižne obrazovne institucije.

Svečanosti su prisustvovali Kiril Tjurdenjev, generalni direktor NIS-a, Natalija Bilenok, zamenik generalnog direktora i direktor Funkcije za organizaciona pitanja NIS-a, Andrej Šibanov, savetnik direktora Funkcije za organizaciona pitanja, dr Snežana Lakićević, rukovodilac projekta „Energija znanja“, prof. dr Dušan Nikolić, rektor Univerziteta u Novom Sadu, prof. dr Saša Orlović, prorektor za finansije i organizaciju, prof. dr Biljana Abramović, prorektor za nastavu, prof. dr Rade Doroslovački, dekan Fakulteta tehničkih nauka, prof. dr Radomir Malbaša, dekan Tehnološkog fakulteta, prof. dr Dragica Radosav, dekan Tehničkog fakulteta „Mihajlo Pupin“ i prof. dr Saša Marković, zamenik dekana i prodekan za finansije Pedagoškog fakulteta.

Saradnja NIS-a i Univerziteta u Novom Sadu razvija se u domenu obrazovanja, istraživanja, razvoja naučno-tehničke baze i transfera znanja u okviru NIS-ovog korporativnog programa „Energija znanja“. Kako je kompanija pre svega zainteresovana za razvoj i unapređenje prirodnih nauka i popularizaciju ruskog jezika, saradnja je orijentisana upravo na fakultete ovog usmerenja.

U okviru partnerstva sa Tehničkim fakultetom „Mihajlo Pupin“, NIS pruža podršku u realizaciji interdisciplinarnog studijskog programa Industrijsko inženjerstvo u eksploataciji nafte i gasa, čije je stvaranje kompanija i inicirala i koji se obavlja u saradnji sa Uhtinskim državnim tehničkim univerzitetom. U toku dosadašnje saradnje sa ovim fakultetom, NIS je opremio računarsku učionicu za

učenje na daljinu, kao i laboratorije za fiziku i hemiju, a uz podršku kompanije održavaju se i gostujuća predavanja, terenske posete, kao i stručna praksa za studente u Ruskoj Federaciji. U okviru saradnje sa Fakultetom tehničkih nauka, NIS je podržao opremanje i modernizovanje informatičkog kabineta, a partnerstvo se odvija i sa smerom Termoenergetika, kao i Departmanom za saobraćaj ovog fakulteta. Zahvaljujući partnerstvu sa NIS-om, na Tehnološkom fakultetu je opremljena laboratorija za potrebe sprovođenja nastave na predmetima Tehnologija prerade nafte i Proizvodi nafte i naučno-istraživačkih aktivnosti u okviru studijskog programa Naftno-petrohemijsko inženjerstvo. Nastavni plan ovog programa se usklađuje u saradnji sa Nišnjegorskim državnim univerzitetom „N. G. Lobačevski“. Saradnja NIS-a sa Univerzitetom u Novom Sadu realizuje se i kroz saradnju sa Prirodno-matematičkim fakultetom, na kome je uz podršku NIS-a opremljena laboratorija za fiziku. U cilju popularizacije i širenja ruskog jezika, odvija se i saradnja sa Pedagoškim fakultetom iz Sombora, i to kroz finansijsku podršku kompanije za organizaciju nastave ruskog jezika na ovom fakultetu, kako bi se obezbedio visokoobrazovani nastavni kadar za realizaciju nastave u dvojezičnim – rusko-srpskim odeljenjima, čije je otvaranje NIS podržao u tri škole u Srbiji. Pored saradnje sa pojedinačnim fakultetima, NIS od 2009. godine kroz Fond za stipendiranje i podsticanje napredovanja darovitih studenata i mladih naučnih radnika i umetnika Univerziteta u Novom Sadu stipendira pet najboljih studenata Univerziteta godišnje, sa studijskih programa od interesa za kompaniju.

Generalni direktor NIS-a Kiril Tjurdenjev je ovom prilikom izjavio: „Obrazovanje je uvek bilo najbitnija sfera u životu bilo koje države. To je posebno važno danas, u vreme velikih tehnoloških promena koje iziskuju veliku pažnju i od strane država i od strane biznisa, pre svega kompanija. Zbog toga će NIS nastaviti da podržava zajedničke projekte sa

Univerzitetom u Novom Sadu i nadamo se da će svršeni studenti ovog Univerziteta, njih veoma veliki broj, postati veoma bitni za našu kompaniju. Takvi primeri u NIS-u već postoje i mi računamo na te ljude. U tom cilju, želimo da u svakom pogledu razvijamo dalju saradnju sa Univerzitetom i da zajednički investiramo u mlade ljude i u buduće generacije“.

Rektor Univerziteta u Novom Sadu prof. dr Dušan Nikolić je izjavio : „Želeo bih da naglasim da kompanija NIS i Univerzitet u Novom Sadu sarađuju godinama. Prvi sporazum o strateškom partnerstvu potpisan je 2010. godine, a svake godine smo saradnju nastavljali aneksima ugovora koji su otvarali različite mogućnosti i oblasti saradnje. Zahvaljujući tome, organizovali smo mnoge skupove, kao što su Međunarodni festival nauke i obrazovanja, gostovanje kompanijskih stručnjaka i predavanja na našem Univerzitetu. Takođe, kompanija NIS svake godine izdvaja sredstva za stipendiranje pet studenata Univerziteta u Novom Sadu. Pored toga, NIS je pomogao u opremanju kabineta i laboratorija na fakultetima u sastavu Univerziteta. Na kraju, želeo bih da se zahvalim što smo prepoznati od strane NIS-a kao institucija koja je veoma značajna kako za samu kompaniju, tako i za društvo u celini“. Partnerstvo sa obrazovnim i naučnim institucijama kompanija NIS razvija u okviru korporativnog programa „Energija znanja“ čiji je cilj unapređenje uslova za obrazovanje i školovanje mladih stručnjaka, kao i prilagođavanja studijskih programa potrebama tržišta. Kompanija je do sada potpisala 47 sporazuma sa domaćim i međunarodnim naučnim i obrazovnim ustanovama u zemlji i inostranstvu, a kroz program stipendiranja do sada je prošlo više od 90 studenata. Za svoj doprinos razvoju obrazovanja u Srbiji, kompanija NIS je u 2016. godini dobila prestižnu „Svetosavsku nagradu“ koju dodeljuje Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

UZ KUPOVINU **30** L GORIVA
G-DRIVE ^{FUEL} TE VODI DO ZENITA

20 x

VIP KARTE ZA
UTAKMICU FUDBALSKOG KLUBA
ZENIT U SANKT PETERBURGU!

10x
tablet

10x
laptop

i još
100.000
drugih
poklona

Akcija traje od 1.11,
a najkasnije do 30.11.2017,
odnosno dok traju zalihe.

Geofizička ispitivanja na istražnom području „Južni Banat 2“

U sklopu istraživanja nafte i gasa u Srbiji, kompanija NIS je u oktobru započela geofizička istraživanja na istražnom području «Južni Banat 2» na ukupnoj površini od 706 kvadratnih kilometara koji obuhvata Pančevo, Kovin, Kovačicu i Alibunar. Radove koji će trajati do polovine maja 2018. godine, izvođiće „Naftagas-Seizmički servisi“ NIS-a. Kompanija poseduje sve dozvole i saglasnosti nadležnih državnih organa za realizaciju ovog projekta. 3D seizmička ispitivanja predstavljaju osnovnu metodu istraživanja nafte i gasa. Cilj ovih ispitivanja je da se sagleda geološka građa i definiše geološki model, odnosno izdvoje najperspektivnije lokacije za buduća detaljna istraživanja nafte i gasa. Na osnovu rezultata interpretacije ovih podataka definišaće se potencijalni lokaliteti za istražno bušenje.

Za istraživanja se koriste uređaji sa savremenom, wireless (bežičnom) tehnologijom koja je potpuno bezbedna kako po životnu sredinu, tako i po zdravlje ljudi. Ovi savremeni uređaji i njeni delovi nisu upotrebljivi u bilo koje druge svrhe osim za seizmička ispitivanja, a potpuno su bezbedni za zdravlje ljudi i životnu okolinu. Uređaji su pod kontinuiranom GPS kontrolom tako da u svakom trenutku postoji i mogućnost lociranja ove opreme.

Akcija za veću bezbednost saobraćaja u Srbiji

Kompanija NIS i Agencija za bezbednost saobraćaja su od 25. do 30. septembra organizovali manifestaciju pod nazivom „Nedelja bezbednosti u saobraćaju“.

Ova akcija realizovana je kroz niz predavanja u Poslovnom centru NIS-a u Novom Sadu. I ove godine obuhvaćene su aktuelne teme kao što su bezbedno učešće dece, mladih u saobraćaju, učešće motociklista, kao i opšta načela bezbednog ponašanja svih učesnika u saobraćaju. Posebne teme bile su posvećene pokazateljima bezbednosti saobraćaja u Srbiji, kao i u NIS-u.

Tokom trajanja manifestacije organizovane su prestave za decu kao i tribine za mlade sa učešćem osoba sa invaliditetom, posetioци su mogli da učestvuju u prezentacijama zaštite opreme za motocikliste i demonstraciji „pijanih naočara“. Kao završna aktivnost „Nedelje bezbednosti u saobraćaju“, u subotu, 30. septembra, na NIS-ovom poligonu u Zrenjaninu održano je tradicionalno takmičenje profesionalnih vozača NIS-a pod nazivom „Vozački izazov 6“.

„Nedelja bezbednosti u saobraćaju“ realizovna je treću godinu zaredom, u okviru Protokola o saradnji između kompanije NIS i Agencije za bezbednost saobraćaja.

Cilj organizovanja ovog događaja je podizanje nivoa opšte bezbednosti u saobraćaju, edukacija dece, mladih i budućih vozača o rizicima na koje mogu nailaziti kao aktivni učesnici u saobraćaju i kako ih sprečiti, informisanje o rizičnim grupama u saobraćaju, promovisanje društveno odgovornog poslovanja NIS-a i proaktivno učešće u poboljšanju opšte bezbednosti u saobraćaju zaposlenih.

TNG unapređenog kvaliteta iz Rafinerije nafte Pančevo

Kompanija NIS znatno je unapredila kvalitet tečnog naftnog gasa koji proizvodi u Rafineriji nafte Pančevo i ovaj derivat unapređenog kvaliteta može se kupiti na benzinskim stanicama NIS-a širom Srbije.

U skladu sa opredeljenjem kompanije da konstantno ulaže u modernizaciju tehnologije i razvoj svog proizvodnog programa kako bi svojim potrošačima uvek nudila proizvode vrhunskog kvaliteta, NIS je kao lider na domaćem tržištu naftnih derivata plasirao TNG sa poboljšanim eksploatacionim karakteristikama, što je postignuto zahvaljujući

unapređenju tehnoloških procesa proizvodnje ovog goriva u Rafineriji nafte Pančevo. Unapređena formula TNG-a kompanije NIS doprinosi većoj ekonomskoj isplativosti i smanjenju troškova održavanja vozila zahvaljujući optimalnijoj gustini i sastavu kao i povećanju oktanskog broja derivata, što je rezultiralo povećanom kalorijskom snagom kao i poboljšanim sagorevanjem TNG-a koji kompanija NIS proizvodi. TNG unapređenog kvaliteta proizveden je u skladu sa najstrožijim proizvođačkim specifikacijama, uz poštovanje aktuelnih evropskih standarda proizvodnje, bezbednosti i zaštite životne sredine.

Kompanija NIS raspolaže sa najvećom maloprodajnom mrežom u Srbiji, uključujući i mrežu instalacija za TNG autogas, a osim TNG-a unapređenog kvaliteta potrošačima su na savremenim GAZPROM i NIS Petrol benzinskim stanicama na raspolaganju visokokvalitetni derivati evro pet kvaliteta, proizvedeni u Rafineriji nafte Pančevo, kao i širok spektar dopunskog asortimana.

U SUSRET PRIMARNOM CILJU, POBOLJŠANJU SNABDEVANJA REGIONA PRIRODNIIM GASOM

JČANJE STRATEŠKOG PARTNERSTVA SRBIJAGASA I GASPROMA

Uprkos neuobičajeno visokim temperaturama, i ovo leto u Srbijagasu je proteklo u radnoj atmosferi, obeleženo brojnim sastancima, novim planovima ali i završetkom ranije započetih projekata. U nizu svih tih aktivnosti, trebalo bi pomenuti da je Generalni direktor Srbijagasa Dušan Bajatović, između ostalog, tokom juna meseca, učestvovao u radu jednog od vodećih globalnih platformi, Međunarodnom ekonomskom forumu-SPIEF17, u Sankt Peterburgu. Nakon sesije pod nazivom "Rusija-Srbija-perspektive ekonomske saradnje" otvoren je paviljon "Srbija", na kojem se zajedno sa drugim srpskim kompanijama predstavila i naša kompanija.

Tom prilikom, direktor Srbijagasa se obratio prisutnima rekavši sledeće:

- Hteo bih da kažem da su Srbijagas i Gasprom uspostavili strateško partnerstvo. Verujem da ćemo u skorijoj budućnosti moći da najavimo proširenje Banatskog Dvora, podzemnog skladišta gasa u Republici Srbiji, a nadam se da će u skorije vreme kroz Srbiju proći i jedan novi gasovod, ne takvog kapaciteta kao što je "Južni tok", već malo manjeg. Kako ćemo zvati taj projekat, nije bitno. U svakom slučaju, zahvaljujem svima vama, a posebno Privrednoj komori Republike Srbije za organizovan nastup srpskih privrednika na ovogodišnjem Forumu u Sankt Peterburgu, rekao je Dušan Bajatović.

MEMORANDUM O PROŠIRENJU PSG BANATSKI DVOR

U okviru Međunarodnog ekonomskog foruma u Sankt Peterburgu, generalni direktor OOO „Gazprom eksport“ Elena Burmistrova i direktor JP „Srbijagas“ potpisali su Memorandum o razumevanju. Ovaj dokument predviđa izradu tehničko-ekonomske i finansijsko-ekonomske opravdanosti projekta proširenja PSG „Banatski Dvor“. Kao rezultat tog projekta aktivni kapacitet skladišta može biti uvećan sa 450 miliona do 750 miliona kubnih metara prirodnog gasa.

U okviru ovog foruma održan je radni sastanak predsednika Upravnog odbora PAO „Gazprom“ Alekseja Milera i ministra rudarstva i energetike Republike Srbije Aleksandra Antića. Na sastanku su se razmatrala pitanja izvoza ruskog gasa na srpsko tržište. Napomenuto je da su se u 2016. godini isporuke Gasproma u Srbiju povećale u poređenju sa 2015. godinom za 4,3%. Pri tome, u prvoj polovini 2017. godine se beleži značajan rast potražnje za gasom iz Rusije: za januar-maj srpskim potrošačima je isporučeno za 42,2% više nego za prvih pet meseci 2016. godine.

POTPISANA MAPA PUTA IZGRADNJE GASNOTRANSPORTNIH KAPACITETA U SRBIJI

U Beogradu je krajem juna održan i radni sastanak predsednika Republike Srbije Aleksandra Vučića i predsednika Upravnog odbora PAO „Gasprom“ Alekseja Milera. Početkom juna 2017. godine

potpisan je Memorandum o proširenju PSG „Banatski Dvor“.

Predsednik Vučić konstatovao je da su planovi ove kompanije za proširenje kapaciteta podzemnog skladišta „Banatski Dvor“ sa 450 miliona kubnih metara na 750 miliona kubnih metara, izuzetno važna vest za sve građane jer će time biti obezbeđena energetska bezbednost zemlje. U okviru sastanka, ministar rudarstva i energetike u Vladi Republike Srbije Aleksandar Antić i predsednik Gasproma Aleksej Miler, u prisustvu predsednika Republike Aleksandra Vučića, potpisali su mapu puta (plan realizacije). Ovaj dokument predviđa da će strane sprovesti niz aktivnosti čiji je cilj izgradnja novih gasnotransportnih kapaciteta na teritoriji Republike Srbije.

U okviru posete Srbiji, održan je sastanak generalnog direktora JP „Srbijagas“ Dušana Bajatovića i predsednika PAO „Gasprom“ Alekseja Milera. Tom prilikom strane su razmotrile tekuća pitanja bilateralne saradnje, a posebno se govorilo o toku zajedničkog rada na razvoju PSG „Banatski Dvor“, i naučno-tehničkoj saradnji kompanija.

KONFERENCIJA GRČKOG INSTITUTA IENE „Energetski dijalog jugoistočne Evrope“

U Beogradu je sredinom juna održan i međunarodni skup posvećen povezivanju tržišta i energetskom dijalogu zemalja jugoistočne Evrope, a u organizaciji grčkog Instituta za energiju u regionu jugoistočne Evrope. Aktivno učešće u radu ovog skupa imali su članovi posloводства Javnog preduzeća „Srbijagas“, izvršni direktori investicija i operatora distributivnog sistema Jovica Budimir i Milan Zdravković.

Učestvujući u sesiji posvećenoj tržištu prirodnog gasa u regionu jugoistočne Evrope, izvršni direktor za investicije istakao je da u regionu Balkana, za razliku od zemalja zapadne Evrope, ne postoji razvijena mreža gasovoda visokog pritiska i da su interkonekcije između zemalja veoma slabe, obično jednosmerne ili čak i ne postoje.

- Republika Srbija ima jednu ulaznu tačku iz pravca Mađarske i jednu izlaznu, ka Bosni i Hercegovini. Zbog toga su u planu nove interkonekcije sa susednim zemljama, i to sa Bugarskom, Rumunijom i Hrvatskom. U vezi sa povezivanjem sa našim zapadnim susedima, Hrvatima, zna se da je pravac Futog-Sotin dugačak 58 kilometara kroz Republiku Srbiju, prečnik je DN600, kapacitet tog gasovoda bio bi 1,5 milijardu kubnih metara, a procenjena vrednost deonice kroz našu zemlju je oko 37,8 miliona evra. Ovaj gasovod potencijalno bi bio veza sa LNG terminalom na Krku i sa Italijom, preko koje bi mogao da stiže gas iz Alžira. Bila bi to i moguća veza sa austrijskim čvorištem u Baumgartenu. Međutim, slabost ovog projekta je mali kapacitet hrvatskog sistema, rekao je učesnicima skupa Jovica Budimir.

- Najdalje se odmaklo sa projektom interkonekcije sa Bugarskom, Niš-Sofija. Tehnički podaci ovog gasovoda su: dužina kroz Srbiju 108 km, 63 km kroz Bugarsku, prečnik DN700, kapacitet 1,8-3,3 milijarde kubnih metara. Vrednost projekta iznosi oko 85 miliona evra (u prvoj fazi), odnosno zbog potrebe proširenja transportnog sistema za dostizanje punog kapaciteta i još dve faze izgradnje, ukupna investicija u ovaj pravac snabdevanja biće 293 miliona evra. Kada je reč o neophodnim investicijama koje u našoj zemlji još treba uraditi, odnosno kako bi se stvorili uslovi za transport 1,6 milijardi kubnih metara gasa iz pravca Srbije za Bugarsku i 1,8 milijardi iz Bugarske za Srbiju, onda su to: izgradnja gasovoda od Velikog Orašja do Niša u dužini od 161 kilometar i kompresorska stanica Batajnica snage 20 MW, ukupne procenjene vrednosti od 115,7 miliona evra. Treća faza ove investicije, ukupne vrednosti 91,7 miliona evra, obuhvata izgradnju cevovoda Batajnica-Veliko Orašje, dužine 116 kilometara i kompresorsku stanicu Batočina snage 20 MW. Nakon toga, kapacitet gasovoda bio bi 2,7 milijardi kubnih metara iz pravca Srbije prema Bugarskoj i 3,2 milijarde u suprotnom pravcu. Dakle, za proširenje transportnog sistema Srbije, u cilju funkcionisanja

interkonekcije sa Bugarskom, potrebna su sredstva u iznosu od 208 miliona evra, kazao je Budimir. Na kraju svog izlaganja, Jovica Budimir govorio je o potencijalnim skladištima, čija bi izgradnja značila sigurnost snabdevanja tržišta Srbije prirodnim gasom.

- Reč je, drugoj fazi izgradnje podzemnog skladišta gasa u Banatskom Dvoru, čiji bi kapacitet bio povećan do 1 milijarde kubnih metara, dnevna proizvodnja do 10 miliona, a utiskivanje do 5 miliona

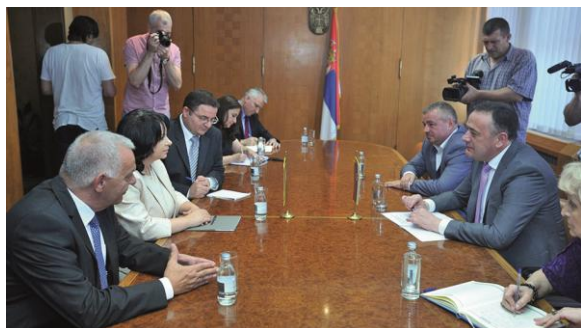
kubika gasa. Vrednost te investicije je 65 miliona evra. Takođe, razmatra se i mogućnost izgradnje skladišta gasa u Banatskom Itebeju, gde NIS Gaspromnjeft trenutno proizvodi gas. Kapacitet tog skladišta bio bi 500 miliona kubnih metara, a ukupno ulaganje u prvu fazu je do 70 miliona evra. Gotovo isti, odnosno nešto manji kapacitet skladištenja gasa nudi i iscrpljeno gasno polje Tilva, u blizini Pančeva. To skladište bi obezbedilo vršno snabdevanje velikih potrošača u Pančevu i Beogradu. Ukupno ulaganje, sa izgradnjom dvosmernog gasovoda, je 55 miliona evra, a sa potrebnim količinama jastučnog gasa od 150 miliona metara kubnih, iznosilo bi 90 miliona evra, istakao je Budimir.

IZGRADNJA GASNOG INERKONEKTORA BUGARSKA-SRBIJA

Generalni direktor JP "Srbijagas" je tokom jula meseca potpisao sa izvršnim direktorom kompanije „Bulgartransgaz“ Kirilom Temelkovim, Memorandum o razumevanju za koordinisani razvoj gasno transportnih sistema na teritoriji Srbije i Bugarske. Potpisivanje memoranduma, usledilo je nakon

sastanka ministara energetike Srbije i Bugarske, Aleksandra Antića i Temenuške Petkove, koji su razgovarali tokom jula u Beogradu (na slici dole).

Tema razgovora bili su zajednički projekti, među kojima je i izgradnja gasnog interkonektora od kojeg se očekuje da poboljša snabdevanje regiona gasom. U Sofiji je ove godine potpisan Memorandum o razumevanju za izgradnju projekta gasnog interkonektora Bugarska-Srbija. Tom prilikom je istaknuto da će se izradnjom bugarskog gasnog čvorišta omogućiti da se dodatne količine gasa iz novih izvora, uključujući potencijale Južnog gasnog koridora, i Turskog toka, usmere ka Srbiji i drugim državama jugoistočne Evrope.

RUSKI AMBASADOR U POSETI SRBIJAGASU

U sedištu JP „Srbijagas“ u Novom Sadu je početkom avgusta, održan je sastanak ambasadora Ruske Federacije u Republici Srbiji, Aleksandra Vasiljeviča Čepurina i generalnog direktora preduzeća, Dušana Bajatovića. Tom prilikom razmotreni su potencijali buduće saradnje privrednih predstavnika obe zemlje u svim sferama ekonomije. Sagovornici su se posebno osvrnuli na teme koje se tiču energetskog sektora, a dosadašnju saradnju ocenili su kao pozitivnu i korisnu i za srpske i za ruske kompanije.

NAPLATA TEKUĆIH POTRAŽIVANJA 96,7%

U toku leta održane su dve sednice Nadzornog odbora JP „Srbijagas“, na kojima su razmatrane teme i usvojeni izveštaji od značaja za poslovanje kompanije. Na sednicama je takođe konstatovano da je u cilju budućeg razvoja kompanije, neophodno nastaviti pojačane aktivnosti za dalji rast naplate tekućih potraživanja, a ovaj procenat prema poslednjim raspoloživim podacima iznosi 96,7%.

Nadzorni odbor Javnog preduzeća „Srbijagas“ na sednici održanoj tokom jula u Novom Sadu, usvojio je Konsolidovani izveštaj o poslovanju kompanije za 2016.g., u kojem se konstatuje povećanje fizičkog obima poslovanja u svim segmentima, kao i pozitivno kretanje većine finansijskih pokazatelja poslovanja, među kojima su najvažniji poslovni dobitak od 10,5 milijardi dinara i neto dobit od 1,7 milijardi.

SRBIJAGAS MEĐU „TOP 100“

Naša kompanija je i u 2016. godini, sudeći prema analizi koju je objavila agencija za pružanje poslovnih informacija „Cube team“, među onima koji su ostvarili najveće prihode u Republici Srbiji. Naime, prema ovom izvoru, „TOP 100“ kompanija po prihodu u Srbiji u 2016. ostvarilo je zajedno više od 21,4 milijarde evra prihoda. Naša kompanija nalazi se na osmom mestu na listi „TOP 100“, i to sa 536,8 miliona evra prihoda. Ovi podaci, kako je saopštila pomenuta kompanija za poslovne informacije, zasnovani su na do sada dostavljenim bilansima koji su raspoloživi na sajtu Agencije za privredne registre.

СВЕТ ОКО НАС ПОКРЕЋЕ ЕНЕРГИЈА,
НАЈБОЉА ЈЕ ОНА КОЈА ГА ЧУВА.

ЈП "СРБИЈАГАС"

Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1549; +381 21 481 2703
Факс: +381 21 481 1305

ČLANICE NNKS-WPC

LUKOIL SRBIJA

S LUKOILOM SE SEZONA ISPLATI

U sklopu višegodišnjeg nastojanja da na različite načine stimuliše poljoprivredne proizvođače i olakša opterećenje njihovog budžeta u sezoni poljoprivrednih radova, čiji značajan deo čine troškovi goriva, u periodu od 1. septembra do 31. decembra 2017. LUKOIL SRBIJA je poljoprivrednim proizvođačima obezbedila izuzetno povoljne uslove za nabavku goriva putem LUKOIL AGRO i LUKOIL Debitne kartice.

DA SE SEZONA ISPLATI!
Više goriva za više radnih pobeda!

Uz kupovinu 500l goriva sa LUKOIL AGRO ili LUKOIL DEBITNOM karticom ostvarite sjajan popust na:
EVRO Diesel: 12din/l
ECTO Diesel: 14din/l

Akcija traje od 01.09. do 31.12.2017.

Svim postojećim i novim korisnicima LUKOIL AGRO kartica za gorivo obezbeđen je popust od 12din/l za evrodizel gorivo i čak 14din/l za ECTO Diesel, gorivo premijum kvaliteta.

Navedeni popust odobrava se za sve pojedinačne kupovine goriva u količinama od preko 500 litara goriva, pri čemu pojedinačna transakcija mora iznositi više od 500 litara. LUKOIL AGRO kartica

obračunava popust i registracije transakcije dok se plaćanje vrši na licu mesta, nekim od prihvatljivih sredstava plaćanja.

Kako bi kupci postali korisnici LUKOIL AGRO kartice potrebno je da na bilo kojoj benzinskoj stanici LUKOIL SRBIJA ispune zahtev za izdavanje kartice i uz njega prilože potvrdu o registrovanom poljoprivrednom gazdinstvu.

Pravna lica koja su ujedno registrovana i kao poljoprivredna gazdinstva, mogu popust od 12din/l za evrodizel gorivo i 14din/l za ECTO Diesel gorivo ostvarivati i korišćenjem LUKOIL debitnih kartica za gorivo za količine od preko 500 litara goriva na mesečnom nivou. Ponuda važi za sve postojeće i nove korisnike debitnih kartica.

Debitne kartice funkcionišu po principu avansnih uplata – kupci po izdatom predračunu sa svog poslovnog računa vrše uplatu sredstva koje su potom dostupne na njihovim debitnim karticama i kupci mogu da preuzimaju gorivo do iznosa dostupnog na karticama. Navedeni popusti se kupcu obračunavaju na kraju meseca i iznos obračunatog popusta se kupcu automatski odobrava na njegovim karticama. Potrebno je da novi korisnici debitnih kartica sa kompanijom „LUKOIL SRBIJA“ AD sklope ugovor o izdavanju kartica za gorivo, dok postojeći kupci koji su registrovani i kao poljoprivredna gazdinstva potpisuju skalu popusta u skladu sa navedenim popustima.

LUKOIL I INTESA U SARADNJI ZA POLJOPRIVREDNIKE

Kompanija „LUKOIL SRBIJA“ AD je sa Bankom Intesa je u sklopu višegodišnje saradnje razvila nekoliko pravaca koji omogućavaju različite pogodnosti za potrošače. Jedan njen deo se odvija po osnovu odobravanja beskamatnih kredita za poljoprivredne potrošače.

Kupci koji imaju registrovana poljoprivredna gazdinstva mogu se prijaviti za beskamatni namenski kredit za gorivo u banci Intesa sa periodom otplate i do 6 meseci. Troškove kamata snosi LUKOIL SRBIJA. Krediti se odobravaju na tri ili šest meseci pri čemu su kupcima omogućene opcije plaćanja kredita na rate ili o dospeću. Odobreni kredit uplaćuje se na nalog kupca u kompaniji LUKOIL SRBIJA i sa tim sredstvima kupac može da vrši plaćanje goriva, koristeći LUKOIL debitnu karticu koja će mu biti izdata.

U zavisnosti od izbora roka otplate određuju se popusti koji se kupcu odobravaju, a koji se obračunavaju na kraju meseca. Tako se popusti na evrodizel kreću do osam dinara po litru, a na premium gorivo ECTO Diesel obračunavaju se popusti do 9,5 dinara.

VAŽNO JE ŠTA NAS POKREĆE

LUKOIL

UVEK U POKRETU

Under the auspices of the
**PRESIDENCY OF THE
REPUBLIC OF TURKEY**

REPUBLIC OF TURKEY
MINISTRY OF
ENERGY AND
NATURAL RESOURCES

REDAKCIJA:

Glavni i odgovorni urednik: Prof. dr. Slobodan Sokolović

Izvršni urednik: Dušan Daković

Novinar, stručni saradnik: Vladimir Spasić

email: nnkspres@wpcserbia.rs

COBISS.SR-ID 215040012